

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Управління фінансовою стійкістю підприємства за матеріалами ТОВ
«ЦЕНТР ПРОСПЕКТ», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Найменування

Шифр КвРФБС.024269.01.10.00

Виконав здобувач II курсу, група ФБСм-24-1

Підпис

Любов ПАГОРОК

Керівник: канд. техн. наук, доцент

Підпис

Ірина ФОРКУН

Нормоконтролер

Підпис

Яна РОЦЕНКО

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку

Підпис

Ніла ХРУЩ

20.12 2025 р.

Хмельницький 2025

Do pryncy
z. n. g. Mombinga A.O.
1. 19. 12. 2025 p.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Код і найменування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Найменування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ

01.09

2025

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Пагорок Любов Олександрівна

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1 Тема роботи Управління фінансовою стійкістю підприємства за матеріалами ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ», м. Хмельницький

Керівник роботи Форкун Ірина Валеріївна, канд. техн. наук, доцент

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 25.08.2025 р. № 65 (додаток № 17)

2 Термін подання здобувачем роботи на кафедру до 07.12.2025

3 Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; звітність ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ», м. Хмельницький за 2022-2024 роки

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретико-організаційні основи управління фінансовою стійкістю підприємства;

2 Аналітико-практичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства;

3 Стратегічні орієнтири управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності.

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень);

1. Наукові підходи до трактування сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»

2. Класифікація фінансової стійкості підприємства за різними ознаками

3. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства

4. Суб'єкти та об'єкти управління в системі забезпечення фінансової стійкості підприємства

5. Функціональні цілі забезпечення фінансової стійкості підприємства

6. Методи управління фінансовою стійкістю підприємства

7. Форми фінансової звітності та їх призначення в контексті управління фінансовою стійкістю підприємства

8. Типи фінансової стійкості

9. Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

10. Показники діяльності суб'єктів господарювання України в 2022-2024 р.р.

11. Динаміка та структура активів і пасивів підприємств України в 2022-2024 роках

12. Система показників оцінки фінансової стійкості підприємств України в 2022-2024 роках

13. Склад, структура та динаміка активів і пасивів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках
14. Склад та динаміка фінансових результатів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках
15. Тип фінансової стійкості ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках
16. Показники фінансового стану та фінансової стійкості ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках
17. Етапи управління фінансовою стійкістю підприємства
18. Структура фінансового механізму управління фінансовою стійкістю підприємства

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 1 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділу кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 10.09.2025	<i>Векерчаю</i>
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 20.10.2025	<i>Векерчаю</i>
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 30.11.2025	<i>Векерчаю</i>
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення кваліфікаційної роботи	до 7.12.2025	<i>Векерчаю</i>
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	з 8.12.2025	<i>Векерчаю</i>
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 19.12.2025	

Здобувач

Підпис

Любов ПАГОРОК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Ірина ФОРКУН
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

	С.
Вступ	6
1 Теоретико-організаційні основи управління фінансовою стійкістю підприємства	10
1.1 Економічна сутність, класифікація, фактори впливу на фінансову стійкість підприємства	10
1.2 Концептуальні засади управління фінансовою стійкістю підприємства	19
2 Аналітико-практичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства	31
2.1 Аналіз та управління фінансовою стійкістю підприємств України в 2022-2024 роках	31
2.2 Загальна характеристика фінансової діяльності та оцінка управління фінансовою стійкістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках	44
3 Стратегічні орієнтири управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності	58
Висновки	67
Список використаних джерел	71
Додатки	79

ВСТУП

В умовах ринкової економіки та сучасних викликів війни запорукою успішного існування, стабільної роботи і подальшого розвитку будь-якого підприємства є його фінансова стійкість. Вона характеризує рівень забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, дозволяючи йому гнучко розпоряджатися коштами, ефективно їх використовувати для підтримки безперебійного виробництва і реалізації товарів (послуг), а також для фінансування розширення і модернізації.

Управління фінансовою стійкістю підприємства виступає базовою функцією забезпечення його фінансово-господарської діяльності. Ефективне управління фінансовою стійкістю підприємства є необхідною умовою його успішного функціонування, стабільного розвитку та конкурентоспроможності в ринкових умовах, оскільки гарантує незалежність від ринкових коливань, знижує ризик банкрутства, підвищує привабливість для постачальників, інвесторів та кредиторів, приваблює висококваліфікованих фахівців тощо. Все підтверджує актуальність проблематики, яка досліджується в кваліфікаційній роботі.

1. Теоретичні основи та практичні методи забезпечення фінансової стійкості підприємств стали предметом дослідження в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: Адонін С. В., Андрос С. В., Вівчар О., Довбня С.Б., Другова О. С., Єпіфанова І. Ю., Ізюмська В., Киш Л.М., Куцик П. О., Ліснічук О.А., Мороз Н. В., Скопенко Н. С., Тарасенко І.О., Ткаченко Є. Ю., Тульчинська С. О. та інших. Однак питання ефективного управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах економічної нестабільності та викликів російської війни в Україні залишаються не повністю дослідженими і знаходиться у стані наукової дискусії та потребують подальшого дослідження.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є розвиток теоретико-прикладних аспектів та наукове обґрунтування стратегічних орієнтирів підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі магістра визначені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність, підходи до класифікації, фактори впливу на фінансову стійкість підприємства;
- визначити концептуальні засади управління фінансовою стійкістю підприємства;
- здійснити аналіз розвитку та управління фінансовою стійкістю підприємств України в 2022-2024 роках;
- дати загальну характеристику фінансової діяльності та оцінку управління фінансовою стійкістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках;
- визначити стратегічні орієнтири управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності.

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, практичні та прикладні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства.

Відповідно до поставлених в роботі завдань нами використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, групування за визначеними класифікаційними ознаками, статистичного аналізу, синтезу, коефіцієнтний, табличний, графічний тощо.

Інформаційно-фактологічною базою дослідження в роботі є: чинне законодавство України, звітність Держстату, результати наукових досліджень українських та зарубіжних учених у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства, фінансова звітність ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» за 2022-2024 роки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних засад управління фінансовою стійкістю підприємства і розробці практичних рекомендацій щодо визначення стратегічних орієнтирів управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності. Найбільш вагомими результатами дослідження, які містять наукову новизну, є:

дістали подальшого розвитку:

- трактування поняття «фінансова стійкість підприємства» яку пропонується розглядати як «його здатність забезпечувати фінансово-господарську діяльність та розвиток впродовж тривалого терміну, зокрема і в умовах ризиків та викликів, за рахунок власних джерел фінансування, зберігаючи при цьому кредито- і платоспроможність», що на відміну від інших робить акцент на ризиковість фінансового середовища і стає основою розробки стратегічних орієнтирів управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності;

- наукові підходи до формування стратегічних орієнтирів управління фінансовою стійкістю та механізму їх реалізації, які відповідають передовим світовим практикам і в умовах економічної нестабільності сприятимуть підвищенню адаптивності, конкурентоспроможності та забезпеченню фінансової стійкості й довгострокової життєздатності бізнесу.

Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення і полягають у науковому обґрунтуванні концептуальних положень та визначенні стратегічних орієнтирів управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності.

Апробація результатів. Результати дослідження, висновки та практичні рекомендації були апробовані на: XII Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами» (SMTESM-2025, 12 грудня 2025 року, м. Хмельницький); V Міжнародній науково-практичній конференції: «Бекграунд економіки, бізнесу та HR-інжинірингу у контексті формування інноваційної парадигми стратегії

сталого розвитку України у ХХІ столітті» (13-14 листопада 2025 року, м. Хмельницький).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи складає 70 сторінок, що містять 15 таблиць та 15 рисунків. Список використаних джерел нараховує 48 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність, класифікація, фактори впливу на фінансову стійкість підприємства

Наразі триває четвертий рік повномасштабного вторгнення росії на територію України та дванадцятий рік збройного конфлікту з державою-агресором. Ця подія є трагедією глобального масштабу зі значними соціальними та економічними наслідками. Вона вже призвела та продовжує призводити до великих економічних втрат та збитків для населення як в Україні, так і поза її межами, зводячи нанівець досягнення шістнадцятирічного національного розвитку.

У сучасних економічних умовах функціонування України більшість підприємств стикаються зі складним фінансовим становищем. Значна частка прибутку має інфляційний характер і не підкріплюється належною платоспроможністю. Така ситуація вимагає від суб'єктів господарювання підвищення ефективності виробництва, впровадження нових підходів до ведення господарської діяльності та управління, стимулювання ініціативи, а також активного використання науково-технічного прогресу. Це, у свою чергу, має забезпечити необхідний рівень конкурентоспроможності для підприємств різних типів. Саме тому пріоритетним є підтримання високого рівня фінансової стійкості на всіх етапах їхнього розвитку.

Фінансова стійкість є ознакою стабільного становища підприємства, яке досягається за умови збалансованого розвитку всіх його структурних елементів. Вона залежить як від загального економічного середовища, в якому функціонує компанія, так і від її чутливості до внутрішніх та зовнішніх факторів впливу.

Таблиця 1.1 - Наукові підходи до трактування сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»

Автори	«Фінансова стійкість підприємства» - це...
Скопенко Н. С., Северина І. В., Голобородько В. П. [32]	«здатність підприємства протягом тривалого періоду часу зберігати свою платоспроможність, кредитоспроможність та фінансову мобільність, генеруючи при цьому достатній прибуток для самофінансування свого розвитку»
Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. [36]	«здатність підприємства формувати фінансові ресурси таким чином, щоб забезпечити можливість постійної рівномірної основної діяльності, з урахуванням всіх ризиків та змін зовнішнього середовища»
Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. [18]	«здатність системи зберігати свої якості в середовищі, яке динамічно розвивається, поверталися до початкового стану при виникненні певних порушень функціонування, долати можливі негативні впливи»
Адонін С. В., Шиманська Д. О. [1]	«такий стан за якого суб'єкт підприємницької діяльності з мінімальним ризиком здатен мобілізувати фінансові ресурси задля забезпечення господарської діяльності»
Мороз Н. В., Блага О. В. [23]	«такий стан активів та пасивів (кількісним і якісним), який слугує запорукою надійного його функціонування та запорукою довіри зацікавлених осіб»
Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. [37]	«особливий збалансований стан рівноваги підприємства, за якого відбувається раціональне використання виробничих та фінансових ресурсів, що дозволяє забезпечити його стабільне функціонування та розвиток, за наявності складних дестабілізуючих умов його середовища»
Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. [16]	«такий стан її фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне своєчасно та в повному обсязі виконати взяті на себе зобов'язання перед усіма суб'єктами за рахунок власних та залучених коштів»
Другова О. С., Фень В. А. [12]	«такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва»
Танклевська Н. С., Мірошниченко В. О. [35]	«базовий показник функціонування господарства, який відображає його загальний грошовий баланс, наявність необхідних для стабільного розвитку ресурсів, які підприємство може використати для протидії внутрішнім і зовнішнім ризикам без шкоди для господарської діяльності»

Джерело: складено авторами

У наукових джерелах наразі не існує єдиного підходу до трактування поняття «фінансової стійкості підприємства», про що свідчать дані таблиці 1.1.

Таким чином, в сучасній економічній літературі фінансова стійкість підприємства розглядається як:

- його здатність в повному обсязі та у визначені терміни виконувати фінансової зобов'язання, тобто вона ототожнюється із платоспроможністю та ліквідністю;
- перевищення доходів над витратами, що сприяє наявності і стабільності джерел фінансування діяльності і розвитку підприємства;
- стан підприємства, який характеризується мінімальним рівнем фінансового ризику, що пов'язано із загальною структурою капіталу.

Враховуючи існуючі наукові підходи пропонуємо «фінансову стійкість підприємства» розглядати як «його здатність забезпечувати фінансово-господарську діяльність та стабільний розвиток впродовж тривалого терміну, зокрема і в умовах ризиків та викликів, за рахунок власних і залучених джерел фінансування, зберігаючи при цьому кредито- і платоспроможність». Такий підхід ляже в основу розробки стратегічних орієнтирів управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної нестабільності.

Виділяються ряд характеристик, які притаманні «фінансовій стійкості підприємства», зокрема:

- стабільність у співвідношенні доходів і витрат;
- уміння вільно управляти коштами;
- фінансова самостійність і незалежність від зовнішніх джерел фінансування;
- забезпечення безперервності фінансової діяльності;
- можливість розвитку (оновлення і розширення) шляхом покриття затрат;
- стійкість до ризиків та викликів.

Основною характеристикою фінансово стійкого підприємства є його спроможність успішно функціонувати та розвиватися в умовах динамічного

економічного середовища. «Фінансова стійкість підприємства слугує обов'язковою передумовою їхньої інвестиційної привабливості» [1].

Підприємство, що демонструє фінансову стабільність та платоспроможність, отримує значні переваги над конкурентами у залученні капіталу, отриманні банківських кредитів, виборі постачальників та підборі кваліфікованого персоналу. Чим вищий рівень фінансової стійкості у підприємства, тим більшою є його незалежність від несприятливих змін ринкової кон'юнктури.

При виборі об'єктів для інвестування, інвестори приділяють увагу таким аспектам, як достатність фінансових ресурсів для покриття зобов'язань, рівень ліквідності та автономію. До цієї категорії належать підприємства із абсолютною і нормальною фінансовою стійкістю. Натомість, компанії, що перебувають у передкризовому або кризовому стані, як правило, не розглядаються інвесторами як потенційні контрагенти.

Що стосується класифікації фінансової стійкості, то в сучасній економічній літературі розглядають кілька основних підходів (рисунок 1.1).

Найпоширенішою є класифікація за типами фінансової стійкості (рівнем забезпеченості підприємства власними оборотними коштами):

- абсолютна фінансова стійкість - підприємство повністю покриває власні оборотні активи власним капіталом, має високий рівень ліквідності та не залежить від зовнішніх джерел фінансування;

- нормальна фінансова стійкість - підприємство частково використовує короткострокові кредити, однак загалом зберігає здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання і підтримує позитивний фінансовий результат;

- нестійкий фінансовий стан - підприємство суттєво залежить від зовнішніх джерел фінансування, стикається із періодичними труднощами ліквідності, підвищує ризики своєї діяльності;

- кризовий фінансовий стан - підприємство неспроможне виконувати власні фінансові зобов'язання, має низьку ліквідність і перебуває під загрозою банкрутства.

Рисунок 1.1 – Класифікація фінансової стійкості підприємства за різними ознаками

Джерело: складено авторами за матеріалами [7, 13, 19, 27]

Слід також зазначити, що існують інші критерії класифікації фінансової стійкості підприємства, зокрема:

а) за тривалістю вона поділяється на:

- поточну (короткострокову), яка забезпечує стабільність фінансової діяльності на найближчий період; вона є здатністю підприємства покривати короткострокові зобов'язання власними оборотними активами, показуючи, чи має компанія достатньо ліквідних коштів для підтримки своєї платоспроможності й операційної діяльності в короткостроковій перспективі;

- перспективна (довгострокова) - гарантує розвиток у стратегічному вимірі; вона є здатністю підприємства підтримувати довгострокову платоспроможність, забезпечувати постійне фінансування діяльності за рахунок ефективного управління власними і позиковими коштами, зберігати фінансову рівновагу, адаптуватися до зовнішніх ризиків, мати потенціал для

стабільного розвитку й економічного зростання; вона досягається шляхом збалансованої структури капіталу, високого рівня фінансової гнучкості й достатнього фінансового потенціалу, що дозволяє покривати поточні та майбутні потреби;

б) за джерелами формування вона поділяється на:

- власну - яка базується на внутрішніх фінансових ресурсах; це стан, коли підприємство може стабільно функціонувати і розвиватися, ефективно управляючи власними коштами і мінімізуючи ризики завдяки правильному співвідношенню власних і позикових коштів, забезпечуючи платоспроможність і здатність до зростання;

- позикову – яка базується на зовнішніх запозиченнях; це здатність компанії ефективно використовувати позиковий капітал для фінансування активів, зберігаючи при цьому платоспроможність і фінансову незалежність від кредиторів. Високий рівень цієї стійкості означає, що підприємство не надто залежить від позик, а може покривати свої зобов'язання та запаси власними чи довгостроковими ресурсами, забезпечуючи стабільний розвиток;

- змішану - це стан, коли підприємство покриває свої запаси і витрати частково власними оборотними коштами, а частково залучає позикові кошти (короткострокові кредити), однак його фінансовий стан дозволяє зберігати рівновагу між платоспроможністю і можливістю розвитку, тобто це стан «нормальної» стійкості між абсолютною і кризовою стійкістю. Вона показує здатність підприємства підтримувати платоспроможність, використовуючи як постійний капітал, так і позикові кошти, та залежить від співвідношення власного та позикового капіталу;

в) за рівнем ризику вона поділяється на:

- високу - це стан, коли підприємство має достатньо власних фінансових ресурсів для покриття своїх потреб, незалежне від кредиторів, здатне зберігати платоспроможність і забезпечувати сталий ріст, що характеризується високим рівнем власного капіталу, оптимальним співвідношенням боргів та активів, а

також здатністю покривати відсоткові платежі та запаси за рахунок власних ресурсів, супроводжується низькими ризиками банкрутства;

- середню - стан, коли підприємство здатне підтримувати платоспроможність, використовуючи як власні, так і, частково, позикові кошти, має певну залежність від кредиторів, що відрізняється від абсолютної стійкості (коли покриваються всі запаси власними коштами) і нестабільності (коли залучаються значні позики), передбачає помірні ризики;

- низька - означає, що підприємство перебуває у нестійкому або кризовому стані, коли не вистачає власних джерел для покриття запасів і витрат, є проблеми із платоспроможністю та ліквідністю, низька рентабельність, залежність від кредиторів висока, що загрожує безперервності діяльності й розвитку, робить його непривабливим для інвестицій, свідчить про високу вразливість до фінансових шоків.

«Основою формування поточного та перспективного рівня фінансової стійкості підприємства є фактори, що можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на її рівень, та визначають умови, в яких підприємство здійснює свою діяльність» [33].

Наведені вище наукові дослідження переважно зосереджують увагу на внутрішніх і зовнішніх чинниках фінансової стійкості підприємства (рисунки 1.2), «які за своєю природою легко прогнозовані та сценарно визначені» [17].

Внутрішні фактори впливу поділяються на:

- операційні фактори - включають ефективність виробництва і збуту, якість продукції, продуктивність праці, фондо- і матеріаловіддачу, а також управління витратами і прибутком, оскільки безперебійний випуск і реалізація високоякісного товару та оптимізація використання ресурсів прямо впливають на фінансову стабільність та платоспроможність;

- інвестиційні фактори – включають ефективність інвестування в основні засоби (ОЗ) (збільшення фондівіддачі), управління фінансовими вкладеннями (зростання вартості капіталу, дивіденди), якість продукції і безперебійність реалізації, що генерують виручку і прибуток, оптимальне

співвідношення власного і позикового капіталу, що знижує фінансовий ризик. Позитивні інвестиційні рішення зміцнюють платоспроможність і ліквідність, тоді як невдалі можуть призвести до фінансових труднощів, підкреслюючи важливість аналізу;

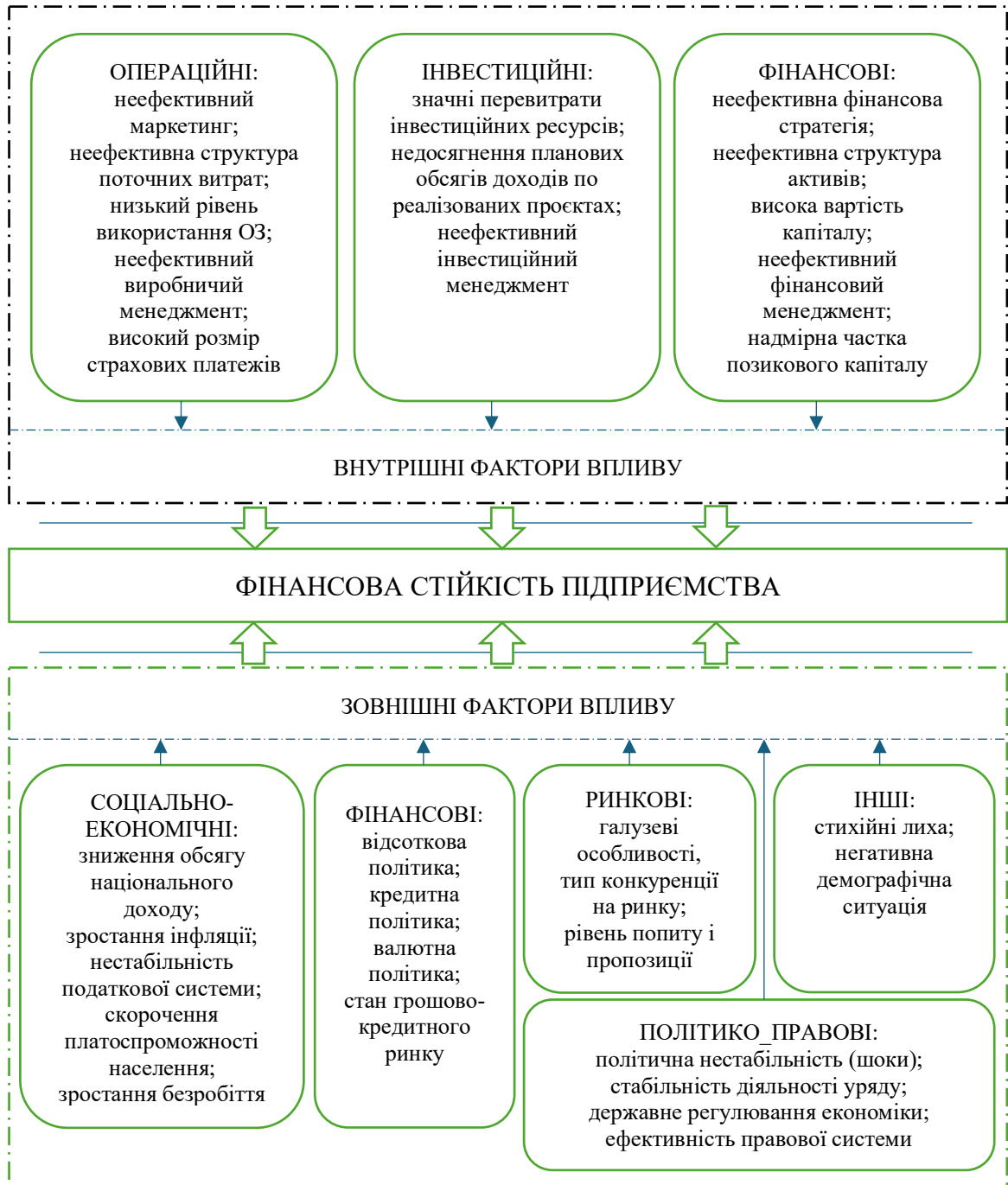

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства

Джерело: складено авторами за матеріалами [15, 17, 26, 33]

- фінансові фактори - включають ефективність управління активами і капіталом, прибутковість діяльності, раціональність структури ресурсів, інновації, тощо. Ключовими фінансовими елементами є структура капіталу (співвідношення власних та позикових коштів), ліквідність, платоспроможність, рентабельність, фінансова гнучкість, що визначають здатність підприємства протистояти кризам і розвиватися.

Зовнішні фактори впливу поділяються на:

- соціально-економічні – включають макроекономічну ситуацію (кризи, інфляція), стан розвитку податкової системи, стан ринку праці, рівень доходів населення, тобто ті аспекти, які в сукупності визначають здатність компанії підтримувати платоспроможність, прибутковість і фінансову незалежність через оптимізацію власного капіталу, довгострокових зобов'язань й ефективного використання активів, забезпечуючи стабільність і потенціал для зростання;

- фінансові – включають державну політику (податкова, кредитна, амортизаційна), стан фінансового ринку (доступність кредитів, % за позиками), що формують зовнішнє середовище, яке визначає можливості та ризики підприємства, впливаючи на його платоспроможність та незалежність;

- ринкові – тип конкуренції, попит і пропозицію на продукцію, ціни та розвиток фінансових ринків, а також зміни в галузі, які вимагають від бізнесу гнучкості у виробництві, управлінні капіталом і стратегічному плануванні для забезпечення платоспроможності й незалежності від позик;

- політико-правові - суттєво впливають на фінансову стійкість підприємства через зміни в законодавстві (податковому, трудовому, інвестиційному, антимонопольному), державну політику (фіскальну, монетарну, регіональну), рівень корупції, стабільність політичного режиму, санкції та міжнародні договори, що формують непередбачуване середовище, змінюють витрати, прибутки, доступ до ресурсів та інвестиційний клімат, змушуючи бізнес адаптуватися та підвищувати свою гнучкість для збереження платоспроможності й прибутковості;

- інші - належать стихійні лиха, демографічні зміни (зміна попиту, доступність робочої сили).

Важливість виокремлення зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на фінансову стійкість підприємства зумовлена необхідністю подальшого визначення параметрів регулювання і управління нею.

Таким чином, узагальнення підходів різних вчених до класифікації факторів фінансової стійкості підприємства в сучасній економічній літературі дозволило їх структурувати на зовнішні та внутрішні, встановити, що їх необхідно розглядати у комплексі як єдину систему, що дозволить підвищити ефективність процесів забезпечення фінансової стійкості підприємства в сучасному економічному середовищі» [33].

1.2 Концептуальні засади управління фінансовою стійкістю підприємства

В сучасних економічних умовах, через посилення конкуренції, активне поширення фінансових технологій та інноваційний розвиток, здійснюються дослідження, метою яких є забезпечення дієвого функціонування системи управління фінансовою стабільністю компаній, що сприятиме боротьбі з тіньовою економікою та зростанню інвестиційної привабливості бізнесу.

Метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення достатнього рівня його платоспроможності, підвищення ефективності й успішності за умов прийняттого рівня ризику.

Одним із базових аспектів управління фінансовою стійкістю виступає належне планування і контроль фінансових ресурсів. Необхідною для цього є розробка ефективної стратегії фінансового управління, яка має включати визначення цілей і завдань діяльності підприємства, аналіз ринку та його конкурентного середовища, оцінку фінансових ризиків і вибір оптимальних

фінансових методів та інструментів управління. Стабільний фінансовий стан підприємства досягається шляхом регулярного проведення моніторингу витрат і доходів, аналізу фінансової звітності, інвестування коштів у різні активи (виробниче обладнання, інноваційні технології, маркетинг), зниження витрат та підвищення ефективності використання власного та позикового капіталу.

Чимало вітчизняних підприємств зіштовхуються із труднощами фінансової стійкості, які зумовлені різноманітними факторами зовнішнього та внутрішнього впливу.

Специфіка управління фінансовою стійкістю підприємства визначається об'єктом та суб'єктом його управління (рисунок 1.3).

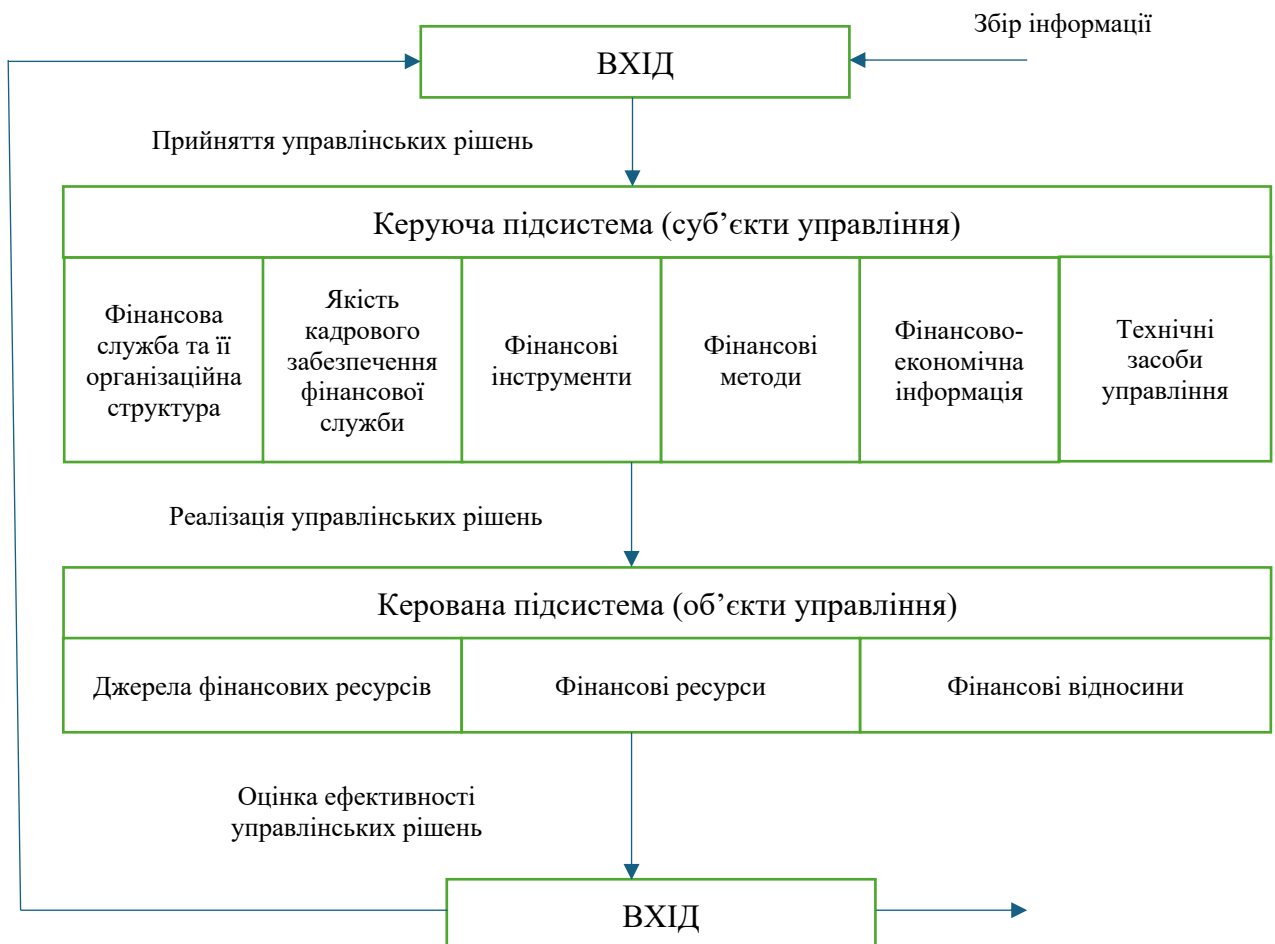

Рисунок 1.3 – Суб'єкти та об'єкти управління в системі забезпечення фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено авторами за матеріалами [14, 21, 22, 48]

Об'єктом управління фінансовою стійкістю підприємства є:

- на стратегічному рівні - ринкова вартість підприємства і його конкурентоспроможність;

- на тактичному рівні - грошові потоки, активи та зобов'язання, їх ефективне моделювання, структурування та використання, фінансові результати, рівень перестраховання і ризику забезпечення фінансової стійкості, що досягається через ефективне управління фінансовими потоками та економічними відносинами, пов'язаними з їх формуванням, розподілом і використанням.

Суб'єктами управління фінансовою стійкістю підприємства є внутрішні (менеджмент, власники та працівники) і зовнішні (держава через регулятивний вплив та податки, інвестори, кредитори, аудитори, контрагенти), які впливають на фінансовий стан підприємства, забезпечуючи його платоспроможність, фінансову стійкість, стабільний розвиток через планування, здійснення контролю та прийняття управлінських рішень.

Стратегічний процес управління фінансовою стійкістю включає сукупність економіко-технічних принципів, які відповідають особливостям та умовам розвитку підприємства на кожному етапі і забезпечують його ефективне функціонування. Вони поділяються на загальні та специфічні .

До загальних принципів управління фінансовою стійкістю підприємства віднесемо:

- гнучкість процесу - полягає у здатності швидко адаптувати фінансову структуру (активи і пасиви) і фінансові рішення до змін в зовнішньому середовищі й внутрішніх потребах для підтримки платоспроможності та забезпечення ефективної діяльності, що досягається через управління фінансовою стабільністю, фінансовою гнучкістю та фінансовим потенціалом. Даний принцип забезпечує можливість оперативно перерозподіляти фінансові ресурси, змінюючи структуру капіталу (боргові зобов'язання / власний капітал) та реагувати на ризики, щоб забезпечити безперервність операцій та використання нових можливостей;

- комплексний підхід до процесу формування рішень - системний розгляд всіх взаємопов'язаних аспектів діяльності підприємства, а не окремих факторів, який охоплює аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників для збалансованого прийняття рішень, спрямованих на довгострокову платоспроможність, ефективність та розвиток. Даний принцип базується на інтеграції інструментів (аналітика, прогнозування) та управлінських функцій (планування, моніторинг, корекція) з метою досягнення стійкості.;

- системність та оптимальність, щодо вибору варіанту, який буде економічно вигіднішим серед інших пропонованих - цілісний підхід до аналізу всіх взаємопов'язаних факторів (фінансових, операційних, ринкових) для визначення найкращого, найефективнішого рішення, яке забезпечує максимальну прибутковість при мінімальних ризиках і ресурсах, використовуючи методи фінансового моделювання і багатофакторний аналіз, а не лише розгляд окремих показників, щоб досягти довгострокової фінансової стабільності;

- узгодженість планів за принципом взаємності й координації на даній основі цільового використання ресурсів - передбачає інтеграцію всіх фінансових планів (кошторисів, кредитних, інвестиційних тощо), їх підпорядкування спільній цілі — ефективному використанню ресурсів для забезпечення злагодженої роботи усіх підрозділів, без створення внутрішніх конфліктів, забезпечуючи стабільний фінансовий стан, за якого кожен план підтримує інший для досягнення загальної стратегії та стійкості;

- встановлення напрямків і шляхів спрямування коштів, які будуть першочерговими на підприємстві - це оптимізація структури капіталу, збільшення власного оборотного капіталу, ефективне управління витратами, інвестиції в основні фонди та інновації (з метою зростання прибутковості й конкурентоспроможності), а також формування резервних фондів для покриття ризиків. Шляхи реалізації включають планування, оперативне управління та контроль фінансів, максимізацію вартості підприємства, використання прибутку як основного внутрішнього джерела..

До специфічних принципів управління фінансовою стійкістю підприємства належать:

- орієнтація на довготривалі цілі розвитку (стратегічні цілі) – передбачає розробку фінансової стратегії, яка визначає довготривалий курс фінансової політики для забезпечення платоспроможності, ефективного розподілу ресурсів і досягнення загальних цілей розвитку, а не лише поточних операційних потреб, що передбачає інвестування в інновації, розширення, диверсифікацію і формування резервів для майбутніх викликів;

- дотримання допустимого рівня фінансового ризику - є ключовим для управління фінансовою стійкістю підприємства, означає досягнення фінансової незалежності, платоспроможності й забезпечення довгострокового розвитку через мінімізацію залежності від позик і ризиків (кредитного, інфляційного, та неплатоспроможного) за допомогою методів диверсифікації, хеджування, лімітування ризиків, оцінюючи стійкість за допомогою показників, що балансують власний і позиковий капітал;

- об'єднання з загальною системою керування підприємством – передбачає інтеграцію управління фінансовою стійкістю в загальну систему управління підприємством (ERP), дозволяє автоматизувати контроль за платоспроможністю і ліквідністю в режимі реального часу. Основні напрямки об'єднання є: єдиний інформаційний простір, інтегроване планування, система раннього попередження, стрес-тестування;

- накопичення та постійне зростання грошових потоків - є ключовим фактором у забезпеченні фінансової стійкості підприємства, оскільки створює фінансову незалежність, платоспроможність і здатність до розвитку, мінімізуючи ризики залежності від позикових коштів, що досягається ефективним управлінням надходженнями (виручка від реалізації, аванси) і оптимізацією видатків, з метою забезпечення стабільного позитивного чистого грошового потоку, що є основою для інвестицій і безперебійної діяльності;

- орієнтованість на соціальний аспект вкладення грошових коштів для цілей економічного зростання - означає інвестування у проекти, які крім прибутку створюють суспільну цінність (ESG, KCB), покращують добробут працівників і спільноти, що в довгостроковій перспективі знижує ризики, зміцнює репутацію і забезпечує сталіші фінансові результати, перетворюючи соціальну відповідальність на конкурентну перевагу й фактор фінансового успіху.;

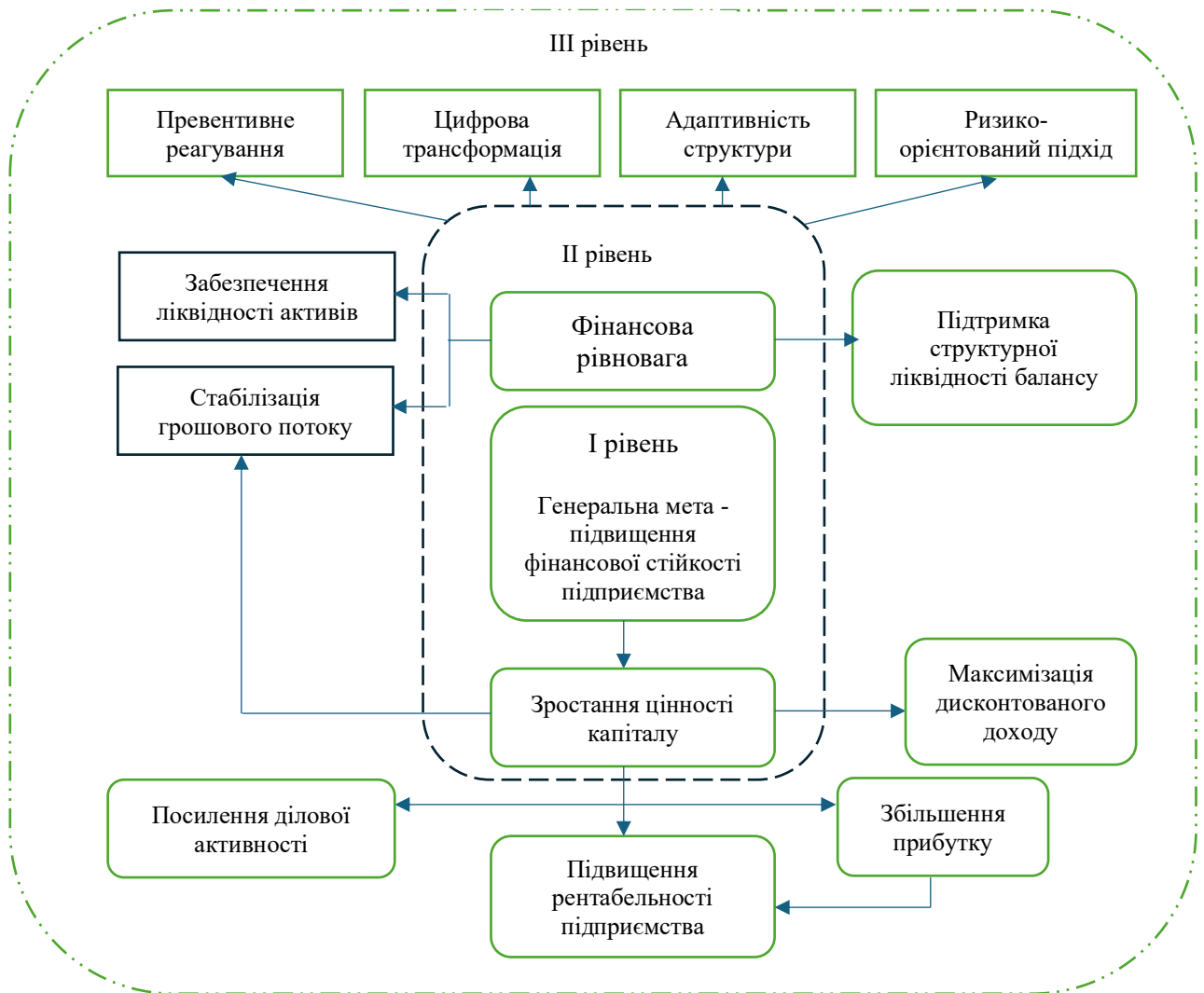

Рисунок 1.4 – Функціональні цілі забезпечення фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено авторами за матеріалами [1, 6, 7, 22, 27, 29]

- динамізм в управлінні стійкістю - здатність підприємства миттєво адаптувати свою фінансову структуру і стратегію до швидких змін ринкового середовища (криз, інфляції, технологічних стрибків), забезпечуючи гнучкість капіталу, превентивне реагування, цифрову трансформацію, адаптивність фінансової структури та ризико-орієнтований підхід.

Принципи управління фінансовою стійкістю підприємства визначають зміст управлінських функцій, необхідних для її досягнення (рисунок 1.4).

Функції управління фінансовою стійкістю підприємства включають аналіз (оцінку стану), планування (прогнозування майбутнього), контроль (моніторинг), а також регулювання, перерозподіл фінансових ресурсів і їх акумуляцію для забезпечення платоспроможності та розвитку. Ці функції реалізуються через механізми формування грошових фондів, стимулювання ефективності й забезпечення відтворення капіталу, що гарантують постійну платоспроможність підприємства

«Управління фінансовою стійкістю підприємства вимагає зміни часових рамок визначення фінансової спроможності та посилення її стратегічної орієнтації» [27].

Методи управління фінансовою стійкістю підприємства охоплюють аналітичні, планові й управлінські інструменти (рисунок 1.5.)

Аналітичні методи включають:

- коефіцієнтний аналіз: розрахунок показників (фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та рентабельності) для проведення діагностики стану і визначення проблемних зон;

- аналіз фінансової звітності (горизонтальний і вертикальний): детальний аналіз балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів;

- системний аналіз: дослідження підприємства як єдиної системи, яка включає аналіз взаємозв'язків між фінансовими та операційними показниками.

Планові та прогнозні методи включають:

- балансовий метод: планування структури активів і пасивів;

- нормативний метод: використання встановлених нормативів (наприклад, співвідношення власних та позикових коштів);
- метод коефіцієнтів: планування показників на основі цільових значень коефіцієнтів фінансової стійкості;
- бюджетування і прогнозування: складання фінансових планів, бюджетів (операційного, інвестиційного та фінансового).

Рисунок 1.5 – Методи управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено авторами за матеріалами [1, 6, 7, 22, 27, 29]

Управлінські методи включають:

- управління активами і пасивами: оптимізація їх структури, оборотність та диверсифікація;
- управління грошовими потоками (Cash Flow Management): забезпечення платоспроможності, управління дебіторською і кредиторською заборгованістю;

- управління ризиками: страхування (фінансовий захист лише на випадок настання ризиків), хеджування (захист капіталу від валютних, товарних чи інших ринкових ризиків, забезпечуючи стабільність грошових потоків), диверсифікація (розподілу інвестицій та капіталу між різними, слабо пов'язаними активами з метою уникнення надмірної концентрації і мінімізації втрат);

- метод інвестування: вибір ефективних напрямків інвестування з метою стимулювання економічного зростання, модернізації виробництва, створення сприятливого клімату й отримання прибутку, забезпечення сталого розвитку та мінімізації ризиків;

- метод дивідендів: визначення пропорцій розподілу прибутку для реінвестування у бізнес та розподілу між акціонерами у вигляді дивідендів, з метою максимізації ринкової вартості акцій підприємства та забезпечення інтересів власників.

Методи контролю:

- фінансовий контроль - внутрішній та зовнішній (аналіз, перевірки, інвентаризації);

- моніторинг ключових показників (KPIs).

Інформаційною базою для здійснення фінансової діагностики підприємства виступають форми фінансової звітності, характеристика яких подана в таблиці 1.2.

Усі показники фінансової звітності взаємопов'язані, а їх цінність для здійснення своєчасної та якісної оцінки фінансової стійкості підприємства та його фінансового стану залежить від достовірності поданої та систематизованої в них інформації.

Грунтуючись на методології аналізу фінансового стану підприємства, класично «виділяють такі етапи оцінки фінансової стійкості:

- аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку ряду коефіцієнтів

- визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування» [27].

Таблиця 1.2 - Форми фінансової звітності та їх призначення в контексті управління фінансовою стійкістю підприємства

Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»	– оцінка структури активів і пасивів балансу; – аналіз показників фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності; – прогнозування змін в економічних ресурсах
Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»	– оцінка і прогнозування прибутковості підприємства; – аналіз структури доходів і витрат
Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»	– оцінка основних напрямів надходження і вибуття коштів; – аналіз та прогнозування операційної, інвестиційної й фінансової діяльності
Форма №4 «Звіт про власний капітал»	– оцінка та прогнозування змін в складі власного капіталу підприємства
Форма №5 «Примітки до фінансової звітності»	– аналіз і прогнозування облікової політики – оцінка ризиків

Джерело: складено авторами за матеріалами [28]

Етап визначення типу фінансової стійкості підприємств дозволяє визначити поточний рівень фінансової стабільності підприємств серед можливих варіантів:

- абсолютна фінансова стійкість - найвищий рівень фінансової стабільності, спостерігається тоді, коли сума власних оборотних засобів підприємства перевищує вартість її запасів, одночасно гарантуючи платоспроможність навіть в кризових умовах, оскільки підприємство за рахунок власних коштів повністю фінансує свої запаси. Це той стан, коли немає потреби залучати позики для покриття поточних потреб, забезпечуючи максимальну незалежність і гнучкість, однак абсолютна ліквідність зустрічається досить рідко;

- задовільна фінансова стійкість – у підприємства є достатньо власних і залучених коштів для покриття зобов'язань, воно може забезпечити

безперервність діяльності, має помірний рівень залежності від позикових ресурсів, що засвідчує ефективність роботи та здатність до розвитку. Однак це не кризовий стан, а стан між абсолютною стійкістю і кризою, де підприємство фінансово незалежне, проте не надмірно, що забезпечує йому гнучкість;

- проблемний фінансовий стан - це ситуація, за якої підприємство втрачає фінансову стійкість, стає неплатоспроможним чи має значні труднощі із покриттям поточних зобов'язань, що загрожує веденню нормальної господарської діяльності та вимагає термінових антикризових заходів, досить часто через нестачу ресурсів чи низьку ліквідність. Характерними для даного стану є низькі показники прибутку, виручки, висока заборгованість і нездатність своєчасно розраховуватися із кредиторами, що переводить його до передкризового чи кризового стану;

Таблиця 1.3 - Типи фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійке становище	Кризове становище
Надлишок (+) чи дефіцит (-) власних коштів $\Phi_{в} = \text{Власні кошти} - \text{Запаси}$	$\Phi_{в} \geq 0$	$\Phi_{в} < 0$	$\Phi_{в} < 0$	$\Phi_{в} < 0$
Надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів $\Phi_{дв} = \text{Робочий капітал} - \text{Запаси}$	$\Phi_{дв} \geq 0$	$\Phi_{дв} \geq 0$	$\Phi_{дв} < 0$	$\Phi_{дв} < 0$
Надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів $\Phi_{зк} = \text{Загальні кошти} - \text{Запаси}$	$\Phi_{зк} \geq 0$	$\Phi_{зк} \geq 0$	$\Phi_{зк} \geq 0$	$\Phi_{зк} < 0$

Джерело: складено авторами за матеріалами [4, 9, 10, 28]

- кризовий стан - гострий, переломний момент, за якого порушується нормальне функціонування підприємства через загострення внутрішніх та зовнішніх суперечностей (фінансових, виробничих та управлінських), що загрожує його функціонуванню і вимагає негайного, випереджального управління і радикальних змін для виходу зі стану збитковості та неплатоспроможності, однак не банкрутства. Це не тимчасові труднощі

підприємства, а серйозний дисбаланс, що може призвести до депресивних процесів в його економіці. У випадку кризового стану досить важливо швидко шукат шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства, що можна досягти за рахунок збільшення рівня капіталізації.

Результати розрахунків типу фінансової стійкості для зручності їх визначення та аналізу можна подати у вигляді таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва	Формула розрахунку	Рекомендоване значення
Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{фа} = \frac{\text{(Власний капітал)}}{\text{(Капітал)}}$	$\geq 0,5$
Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{фз} = \frac{\text{(Капітал)}}{\text{(Власний капітал)}}$	≤ 2
Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{фр} = \frac{\text{(Залучений капітал)}}{\text{(Власний капітал)}}$	$\leq 0,5$, критично – 1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{мвк} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}$	> 0
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$K_{пдв} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	-
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$K_{дз} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання)}}$	0,4
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$K_{фн} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання)}}$	0,6

Джерело: складено авторами за матеріалами [4, 9, 10, 28]

Альтернативним способом визначення стану підприємства та його фінансової стійкості є розрахунок та аналіз відносних показників. Найважливіші відносні показники за якими проводиться аналіз фінансової стійкості підприємства наведені в таблиці 1.4. Коефіцієнти фінансової стійкості дозволяють побачити співвідношення коштів підприємства за їх різними джерелами, а також структуру капіталу.

2 АНАЛІТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Аналіз та управління фінансовою стійкістю підприємств України в 2022-2024 роках

Війна в Україні поставила український бізнес перед серйозними труднощами, що призвело до значних збитків та дезорганізації бізнес-процесів. Внаслідок цього постраждала і національна економіка, змусивши чимало підприємств обмежити діяльність або повністю припинити функціонування. Причинами цього стали пошкодження інфраструктури, збільшення операційних витрат та нестача робочої сили.

Повномасштабне вторгнення росії спричинило значний вплив на фінансову стійкість вітчизняних підприємств, які продемонстрували досить широкий спектр негативних наслідків – від незначних труднощів до повного припинення ними діяльності. Близько 64% мікро-, малих і середніх підприємств, які вважаються життєво важливими для економіки нашої країни, були вимушені призупинити свою діяльність із запровадженням воєнного стану. Наслідком цього стали значні втрати робочих місць і скорочення виробництва. Незважаючи на великі труднощі, більшості із них вдалося відновити роботу.

Розглянемо, як наслідки війни вплинули на діяльність підприємств України в 2021-2024 роках (таблиця 2.1).

Дані таблиці 2.1 вказують на те, що загальна кількість діючих суб'єктів господарювання в Україні на кінець 2022 року скоротилася до 1 млн 732.6 тис одиниць, тоді як у 2023 та 2024 роках вона повернулася на рівень 2022 року. В 2023 році кількість діючих підприємств склала 1 млн 913.3 тис одиниць, а в 2024 році – 1 млн 949.5 тис одиниць. Це свідчить про процеси відновлення бізнесу в Україні, незважаючи на повномасштабне російське вторгнення.

Таблиця 2.1 – Показники діяльності суб'єктів господарювання України в 2022-2024 р.р.

Рік	Усього	з них фізичні особи-підприємці	% до загального показника суб'єктів господарювання
Кількість діючих суб'єктів господарювання, тис. одиниць			
2021	1956.3	1585.4	81.0
2022	1732.6	1470.6	84.9
2023	1913.3	1605.3	83.9
2024	1949.5	1663.8	85.3
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб			
2021	9056.1	2544.5	28.1
2022	7606.0	2119.9	27.9
2023	7514.3	2369.5	31.5
2024	7532.8	2429.1	32.2
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млрд. грн			
2021	15240.1	1373.0	9.0
2022	11485.9	86.9	0.8
2023	14052.7	118.5	0.8
2024	16459.4	140.8	0.9

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

В 2024 році в загальній структурі суб'єктів господарювання частка підприємств складає 14,7%, а частка фізичні особи-підприємців – 85,3%. В досліджуваному періоді їх кількість зростає в порівнянні з 2022 роком на 193,2 тис. одиниць і складає в 2024 році 1 млн 949.5 тис одиниць, а частка зростає з 84,9% до 85,3%. Натомість кількість і частка суб'єктів великого, середнього та малого бізнесу скорочується, зокрема якщо на початок 2022 року їх кількість становила 371 тис. одиниць, то на кінець 2024 року 286 тис. одиниць. Значне покращення відмічається за підсумками 2023 року в порівнянні з 2022 роком, зокрема, якщо на кінець 2022 року кількість суб'єктів великого, середнього та малого бізнесу складала 262 тис. одиниць, то на кінець 2023 року - 308 тис. одиниць, приріст складає +46 тис. одиниць, що переважно забезпечується за рахунок суб'єктів малого підприємництва. Структурні зміни в складі суб'єктів господарювання України подано на рисунку 2.1.

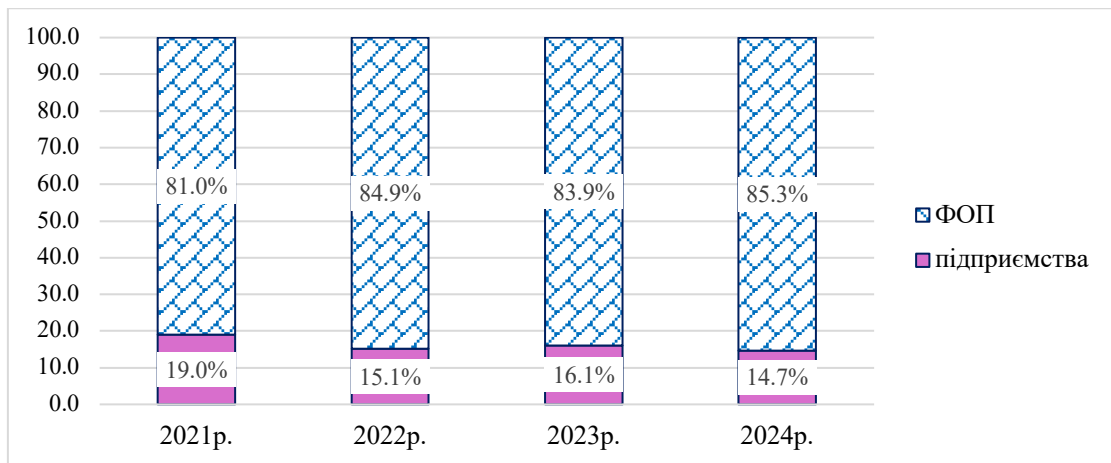

Рисунок 2.1 - Структурні зміни в складі суб'єктів господарювання України в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [8]

Незважаючи на закриття значної кількості ФОПів в 2022 році, в 2023-2024 році абсолютна кількість і частка зайнятих працівників в загальній структурі суб'єктів господарювання продовжували зростати досягнувши понад 2,4 млн осіб на кінець 2024 року, що складає 32,2% загальної структури (рисунок 2.2).

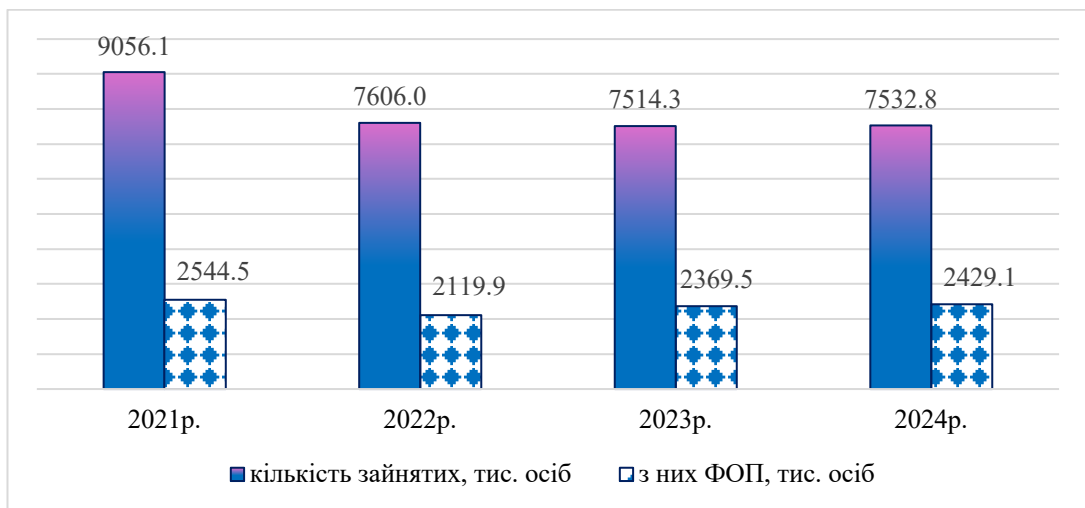

Рисунок 2.2 - Динаміка зайнятості населення в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [8]

Це є позитивною динамікою і свідчить про розвиток мікро- та малого бізнесу, особливо в торгівлі та ІТ. За 2024 рік чиста кількість ФОПів зростає на 59,6 тис. осіб.

Частка середніх підприємств разом із малим бізнесом (МСБ) у загальній кількості зайнятих за 2024 рік забезпечує переважну частину робочих місць в Україні, традиційно це близько 73-75% у бізнес-секторі країни. На середні підприємства припадає значна частка зайнятих – 46-48%, що більше, ніж частка великих або малих підприємств окремо. Структуру розподілу робочих місць бізнес-сектора України у 2024 році подано на рисунку 2.3.

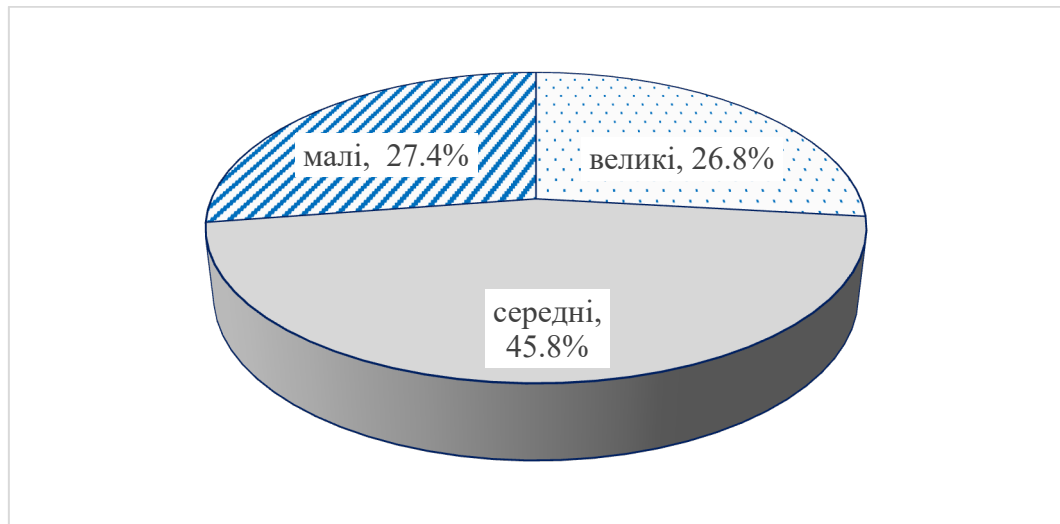

Рисунок 2.3 - Структура розподілу робочих місць бізнес-сектора України в 2021-2024 роках

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [12]

Попри велику роль малого та середнього бізнесу, окремі великі державні і приватні компанії залишаються лідерами за кількістю персоналу. До прикладу, «Укрзалізниця» у 2024 році залишається найбільшим роботодавцем із понад 187,0 тис. працівників, «АТБ-Маркет» - 46,1 тис. працівників, Газорозподільні мережі України – 37,7 тис. працівників. В десятку найбільших роботодавців увійшли також енергетичні гіганти і державні структури, торговельні мережі та логістичні компанії, серед яких «Укрпошта» - 31,7 тис. працівників, Сільпо – 31,4 тис. працівників, «Нова пошта» - 27,5 тис. працівників, «Енергоатом» - 27,4 тис. працівників, «Ліси України» - 23,7 тис. працівників, «Укрнафта» - 18,9 тис. працівників та «Укргазвидобування» - 17,3 тис. працівників.

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в Україні у 2021-2024 роках демонстрував нестабільну динаміку (рисунок 2.4).

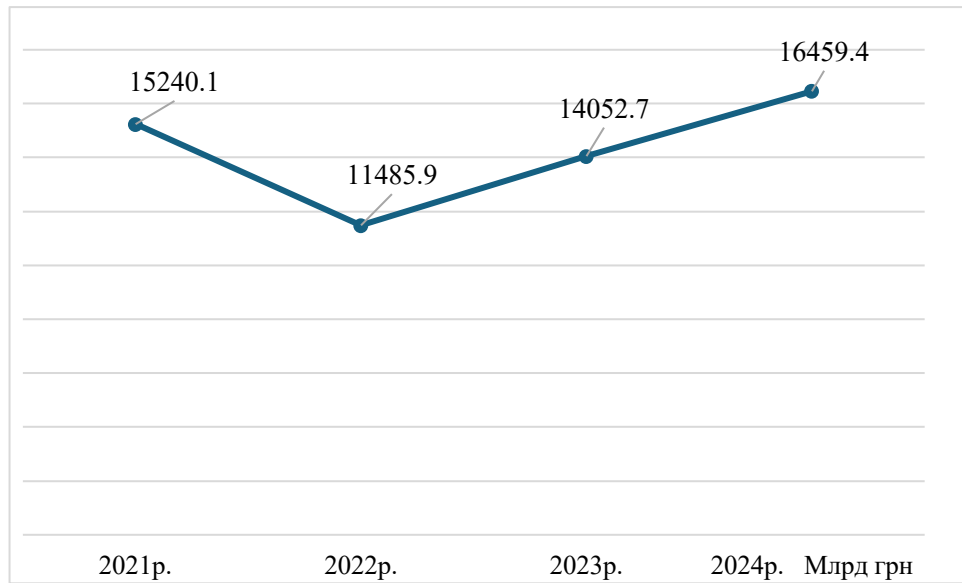

Рисунок 2.4 - Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в Україні у 2021-2024 роках

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [12]

Найвищий абсолютний показник обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) був досягнутий у 2024 році і склав 16459.4 млрд грн., а найнижчий у 2022 році - 11485.9 млрд грн. В порівнянні з 2023 роком даний показник зріс на 2406.7 млрд грн, а в порівнянні з 2022 роком – на 4973.5 млрд грн. у 2024 році 44,4% від загального обсягу реалізації забезпечили суб'єкти середнього бізнесу, 36,3% - великий бізнес, близько 19,3% – малий бізнес. Слід відмітити, що ФОПи забезпечували в 2022-2024 роках близько 1,0%, тоді як у 2021 році - майже 9,0% від загального обсягу реалізації продукції (товарів, послуг).

Переважна більшість секторів економіки стабільно нарощує обсяги виробництва та реалізації. Цей підйом підтримується сталим внутрішнім попитом з боку як приватного сектору, так і державних структур. Експортні сектори також отримують додаткове стимулювання завдяки стабільному функціонуванню морського транспортного коридору та зниженню вартості фрахту. Підприємства збільшували свою діяльність навіть в умовах дефіциту електроенергії. Деякі компанії, насамперед торговельні, заздалегідь, ще в

попередні роки, інвестували в альтернативні джерела енергії, завдяки чому були готові до перебоїв з електропостачанням. Чимало інших підприємств інвестували у власні потужності для виробництва електроенергії вже протягом цього року. Банки надавали цим компаніям кредити на пільгових умовах. Діяльність підприємств також підтримувалася завдяки можливості прямого імпорту електричної енергії.

Торговельні підприємства продовжують збільшувати свої доходи завдяки стабільному споживчому попиту. Ця галузь продемонструвала чи не найбільшу стійкість до браку електроенергії та підтримує добрі фінансові результати, що робить такі компанії привабливими позичальниками для банків.

Упродовж 2024 року прибутки аграрного сектору збільшувалися головним чином завдяки надійним експортним логістичним каналам. Завдяки цьому фермери змогли збути великий минулорічний урожай та істотно зменшити запаси сільськогосподарської продукції. Проте тривалий період низьких цін на експортну продукцію знижував операційну прибутковість сільгоспвиробників. Зміна цінової динаміки на деякі види агропродукції у бік зростання підтримуватиме доходи та операційну дохідність сектору в майбутньому. Відтак ризики для банків при кредитуванні аграріїв дещо зменшилися. Попит з боку сільськогосподарських виробників на добрива стимулював розвиток хімічної галузі.

Зростання внутрішнього споживання та вигідні експортні умови забезпечили підйом харчової промисловості. Однак невеликий урожай продовольчої сировини чинить тиск на собівартість продукції. Для компаній харчової галузі подорожчання сировини компенсується перекладанням виробничих витрат на вартість товарів. Глобальні ціни на олію зросли та залишаються на високому рівні, що, імовірно, покращить фінансове становище компаній цієї сфери. Другий за розміром сегмент харчової промисловості після виробників олії – виготовлення м'яса та м'ясних

продуктів – збільшує обсяги випуску, які за деякими категоріями товарів вже майже досягли рекордного рівня 2021 року.

Компанії планують збільшити обсяги продажів своєї продукції й розглядають можливість нарощення капіталовкладень в основні засоби. Водночас інвестиційна активність залишається обережною. Зокрема, вкладення у будівельні проекти досі не досягли докризового рівня, який спостерігався до початку повномасштабного вторгнення.

Основним ризиком для бізнесу є воєнні дії та їхні наслідки. Другим суттєвим обмежуючим чинником - нестача кваліфікованого персоналу. Протягом 2024 року, згідно зі опитуваннями НБУ щодо ділових очікувань, представники бізнесу вказують, що доступ до позикового капіталу не є вирішальним негативним фактором для їх діяльності.

Банківські установи вже понад рік послідовно підтримують активний темп надання кредитів у національній валюті для підприємств. Стабільне збільшення обсягів позик для малого і середнього бізнесу останнім часом було посилене зростанням попиту із боку великих компаній. Усі групи банків активно збільшують обсяги кредитування, жваво змагаючись за клієнтів. Русійною силою розширення кредитування є більш вигідні умови, зокрема знижені відсоткові ставки. При цьому частка субсидованих позик, наданих в рамках програми «Доступні кредити 5-7-9%», демонструє зменшення. Стан корпоративного кредитного портфеля покращився – частота невиконання зобов'язань позичальниками повернулася до рівня, що спостерігався до кризи, а боргове навантаження на клієнтів залишається помірним.

Вивчення складу і динаміки активів вітчизняних суб'єктів підприємництва дозволить оцінити їх реакцію на зовнішні чинники та здатність пристосовуватися до умов ринку. Особливе значення має дослідження трансформаційних процесів, які відбуваються із різними категоріями активів (наприклад, довгостроковими та оборотними) у компаніях, зважаючи на їх масштаб (великих, середніх, малих та мікропідприємств).

Динаміку активів вітчизняних підприємств у 2022-2024 роках подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка активів підприємств України в 2022-2024 роках

Показники	Роки, млрд. грн			Абсолютне відхилення, (+,-), млрд. грн		Темп росту, %	
	2022р.	2023р.	2024р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.
АКТИВИ, усього, з них:	14654.7	16442.6	18314.2	1787.9	1871.6	112.2	111.4
- великі підприємства	5111.8	5793.4	6626.9	681.6	833.5	113.3	114.4
- середні підприємства	4957.7	5705.3	6266.7	747.6	561.4	115.1	109.8
- малі підприємства	4585.2	4943.9	5420.6	358.7	476.7	107.8	109.6
з них мікропідприємства	2397.6	2659.4	2868.4	261.8	209.0	110.9	107.9
НЕОБОРОТІ АКТИВИ, усього, з них:	5622.2	6241.3	6924.7	619.1	683.4	111.0	110.9
- великі підприємства	2637.5	3025.3	3286.3	387.8	261.0	114.7	108.6
- середні підприємства	1594.5	1797.9	2082.3	203.4	284.4	112.8	115.8
- малі підприємства	1390.2	1418.1	1556.1	27.9	138.0	102.0	109.7
з них мікропідприємства	711.6	762.6	832.2	51.0	69.6	107.2	109.1
ОБОРОТІ АКТИВИ, усього, з них:	9024.3	10193.4	11379.8	1169.1	1186.4	113.0	111.6
- великі підприємства	2472.6	2766.6	3339.0	294.0	572.4	111.9	120.7
- середні підприємства	3361.4	3905.0	4180.9	543.6	275.9	116.2	107.1
- малі підприємства	3190.3	3521.8	3859.9	331.5	338.1	110.4	109.6
з них мікропідприємства	1683.5	1894.6	2033.3	211.1	138.7	112.5	107.3
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, УТРИМУВАНІ ДЛЯ ПРОДАЖУ, ТА ГРУПИ ВИБУТТЯ	8.2	7.9	9.7	-0.2	1.8	97.5	122.8

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [12]

Слід відмітити низькі темпи номінального зростання активів вітчизняних суб'єктів підприємництва, які за 2022-2024 роки зросли на +3659.5 млрд. грн. або 25,0 %. Зокрема, в 2023 році приріст склав +1787.9 млрд грн (або +12.2%), а в 2024 році - +1871.6 млрд грн (або 11.4%). «Враховуючи, що у 2022 році інфляція склала 26,6%, у 2023 році – 5,1 %, а у 2024 році – 12,0%» [12], а «девальвація національної валюти за три роки дослідження склала 54,16%» [25], слід відмітити значне зниження реальної вартості активів вітчизняних підприємств.

Необоротні активи вітчизняних підприємств впродовж 2022-2024 роках зростали значно повільніше ніж оборотні активи (1302.5 млрд. грн. проти 2355.5 млрд. грн., 23.17% проти 26.10%), що «свідчить про не бажання суб'єктів господарювання в умовах невпевненості на ринках товарів та ресурсів країни вкладати фінансові ресурси, у першу чергу, в основні фонди» [39]. Така ситуація вважається критичною, оскільки на фоні значного зносу обладнання вітчизняних підприємств і вимог ринку до оновлення основних засобів, особливо із врахуванням постіндустріальної трансформації галузевих ринків, вітчизняні суб'єкти господарювання втрачають конкурентоздатність на національних і закордонних ринках збуту продукції.

В Україні великий бізнес виявився найбільш підготовлений до викликів зовнішнього середовища, що дозволило їм продемонструвати в досліджуваному періоді найвищі темпи нарощування активів загалом на +29.6%, оборотних активів на +35.0%. В 2023 році вони зростання загальних активів склали 12.2 %, в 2024 році - 11.4%, відповідно оборотних активів 13.0% та 11.6%.

Малий бізнес, демонструючи позитивні темпи зростання активів 7.8% в 2023 році та 9.6% в 2024 році, акцент робив в досліджуваному переважно на нарощування оборотних активів, що забезпечує їм отримання короткострокової вигоди і не враховує стратегічні пріоритети розвитку. Така ринкова поведінка містить в собі великі ризики та накладає певні обмеження на економічну систему України загалом.

У досліджуваному періоді мікропідприємства виявили високу здатність пристосовуватися до зовнішніх ризиків. Водночас вони проводили помірну політику щодо розвитку активів, що загалом призвело до збільшення активів на 19,6%. Враховуючи переважну кількість малих підприємств в структурі бізнесу України, саме вони були головною рушійною силою зростання активів між усіх підприємств України.

Аналіз структури активів вітчизняних підприємств в 2022-2024 роках вказує майже на паритет у розподілі часток між різними групами підприємств,

які поділені за розмірами. Однак простежується чітка тенденція зменшення частки малого бізнесу в активах підприємств України на користь середнього, великого і середнього бізнесу (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Структура активів підприємств України в 2022-2024 роках

Показники	Структура, %		
	2022р.	2023р.	2024р.
АКТИВИ, усього, зокрема:	100.0	100.0	100.0
- великі підприємства	34.9	35.2	36.2
- середні підприємства	33.8	34.7	34.2
- малі підприємства	31.3	30.1	29.6
з них мікро підприємства	16.4	16.2	15.7
НЕОБОРОТІ АКТИВИ, усього, зокрема:	38.4	38.0	37.8
- великі підприємства	18.0	18.4	17.9
- середні підприємства	10.9	10.9	11.4
- малі підприємства	9.5	8.6	8.5
з них мікро підприємства	4.9	4.6	4.5
ОБОРОТІ АКТИВИ, усього, зокрема:	61.6	62.0	62.1
- великі підприємства	16.9	16.8	18.2
- середні підприємства	22.9	23.7	22.8
- малі підприємства	21.8	21.4	21.1
з них мікро підприємства	11.5	11.5	11.1
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, УТРИМУВАНІ ДЛЯ ПРОДАЖУ, ТА ГРУПИ ВИБУТТЯ	0.1	0.0	0.1

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

Аналіз структури необоротних активів вітчизняних підприємств у 2022-2024 роках показав, що відбувається зростання частки середніх підприємств. Умови ведення бізнесу в Україні з врахуванням існуючих викликів і ризиків негативно впливають на розвиток суб'єктів господарювання, а особливо відчутними вони є для малого бізнесу.

Аналіз структури оборотних активів вітчизняних підприємств у 2022-2024 роках показав аналогічну ситуацію як із необоротним активами. Великі підприємства в 2024 році суттєво наростив свою частку, що складає +1.4%, або

+572.4 млрд грн. При цьому середній і малий бізнес продемонстрував низькі розміри нарощення частки оборотних активів. Така ситуація вказує на існуючі проблеми із залученням оборотних коштів та виступає стримуючим фактором для забезпечення розвитку економічної системи країни.

Необоротні активи, що утримуються для продажу, і групи вибуття - є довгостроковими активами (до них відносять основні засоби, нематеріальні активи інше) і пов'язані із ними зобов'язання, які підприємство планує продавати, а не використати. Їх частка у структурі досить мала активів складає не більше 0.1%.

Динаміку пасиву підприємств України в 2022-2024 роках подано в таблиці 2.4.

З таблиці видно, що власний капітал підприємств України хоча і зростає, однак вплив війни, інфляція та виведення активів, із помітними відмінностями за секторами економіки (найбільше постраждали промисловість і торгівля), розміром бізнесу (малий та середній страждають більше) та регіоном; хоча окремі підприємства, особливо галузі ІТ та агро, демонструють стійкість, а швидше навіть зростання завдяки експортній виручці, однак загальна картина свідчить про погіршення фінансової стійкості, особливо на кінець 2023-2024 років, що краще демонструє структура капіталу та зобов'язань (таблиця 2.5). в структурі пасивів власний капітал в 2022 році складає 27.1%, в 2023 році – 28.1%, в 2024 році – 28.9%.

Найбільшими темпами зростає власний капітал середніх підприємств, що складає +43.3% у 2023 році (що складає 442.6 млрд грн) та +23.4% у 2023 році (що складає 343.0 млрд грн). Великі підприємства демонструють помірний темп зростання власного капіталу який складає +15.5% у 2023 році (або 330.1 млрд грн) та +7.4% у 2024 році (або 182.4 млрд грн). Мали підприємства в 2023 році показали негативну тенденцію, зокрема їх власний капітал скоротився на -16.6% (що складає -136.2 млрд грн), а мікропідприємства загалом втратили 24.6% власного капіталу (що складає - 75.2 млрд грн). В 2024 році ситуація з малими підприємствами покращилася,

а їх власний капітал зріс +22.7%, що складає +155.1 млрд грн приросту, з яких 83.6 млрд грн наростили мікропідприємства і показали найвищий темп приросту по системі, що складає +36.3%.

Таблиця 2.4 – Динаміка пасиву підприємств України в 2022-2024 роках

Показники	Роки, млрд. грн			Абсолютне відхилення, (+,-), млрд. грн		Темп росту, %	
	2022р.	2023р.	2024р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.
ПАСИВИ, усього	14654.7	16442.6	18314.2	1787.9	1871.6	112.2	111.4
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, усього, зокрема:							
- великі підприємства	3975.9	4612.4	5292.9	636.5	680.5	116.0	114.8
- середні підприємства	2135.2	2465.3	2647.7	330.1	182.4	115.5	107.4
- малі підприємства	1022.0	1464.6	1807.6	442.6	343.0	143.3	123.4
- малі підприємства	818.7	682.5	837.6	-136.2	155.1	83.4	122.7
з них мікро підприємства	305.4	230.2	313.8	-75.2	83.6	75.4	136.3
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, усього, зокрема:							
- великі підприємства	1960.2	2199.3	2395.6	239.1	196.3	112.2	108.9
- середні підприємства	745.1	872.5	1052.3	127.4	179.8	117.1	120.6
- малі підприємства	665.6	759.1	755.3	93.5	-3.8	114.0	99.5
- малі підприємства	549.5	567.7	588.0	18.2	20.3	103.3	103.6
з них мікро підприємства	287.4	318.9	314.5	31.5	-4.4	111.0	98.6
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, усього, зокрема:							
- великі підприємства	8714.0	9625.8	10619.6	911.8	993.8	110.5	110.3
- середні підприємства	2231.5	2455.6	2926.9	224.1	471.3	110.0	119.2
- малі підприємства	3269.1	3480.3	3702.9	211.2	222.6	106.5	106.4
- малі підприємства	3213.4	3689.9	3989.8	476.5	299.9	114.8	108.1
з них мікро підприємства	1804.0	2109.1	2238.5	305.1	129.4	116.9	106.1

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

Поточні та довгострокові зобов'язання вітчизняних підприємств у 2022-2024 роках зазнали значних змін через війну: спостерігалось зростання поточних зобов'язань (борги постачальникам та короткострокові кредити) через фінансові труднощі, проблеми із ліквідністю, тоді як довгострокові зобов'язання (кредити та облігації) стабілізувались та зростали значно повільніше через зниження інвестицій і зростання ризиків, з великим впливом на малий/середній бізнес.

Станом на кінець 2024 року поточні зобов'язання склали 10619.6 млрд грн, а довгострокові - 2395.6 млрд грн, що складає 58.0% та 13.1% у структурі пасивів вітчизняних підприємств (таблиця 2.5). Загалом зобов'язання підприємств в досліджуваному періоді складають 73-71%.

Таблиця 2.5 – Структура пасиву підприємств України в 2022-2024 роках

Показники	Структура, %		
	2022р.	2023р.	2024р.
ПАСИВИ, усього	100.0	100.0	100.0
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, усього, зокрема:	27.1	28.1	28.9
- великі підприємства	14.6	15.0	14.5
- середні підприємства	7.0	8.9	9.9
- малі підприємства	5.6	4.2	4.6
з них мікро підприємства	2.1	1.4	1.7
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, усього, зокрема:	13.4	13.4	13.1
- великі підприємства	5.1	5.3	5.7
- середні підприємства	4.5	4.6	4.1
- малі підприємства	3.7	3.5	3.2
з них мікро підприємства	2.0	1.9	1.7
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, усього, зокрема:	59.5	58.5	58.0
- великі підприємства	15.2	14.9	16.0
- середні підприємства	22.3	21.2	20.2
- малі підприємства	21.9	22.4	21.8
з них мікро підприємства	12.3	12.8	12.2

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

Розраховані показники фінансової стійкості вітчизняних підприємств показують (таблиця 2.6), що вітчизняний бізнес досить залежний від зовнішніх джерел фінансування, а їх фінансові ризики є критичними.

Таким чином, вітчизняному бізнесу необхідно знаходити способи підвищення гнучкості і пристосованості до сучасних перетворень, які спостерігаються на світових, міжнародних, національних, галузевих і регіональних ринках продукції та ресурсів.

Таблиця 2.6 – Система показників оцінки фінансової стійкості підприємств України в 2022-2024 роках

Назва	Рекомендоване значення	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Коефіцієнт фінансової автономії	$\geq 0,5$	0.27	0.28	0.29
Коефіцієнт фінансової залежності	≤ 2	3.69	3.56	3.46
Коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 0,5$, критично – 1	2.68	2.56	2.46
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	0.08	0.12	0.14
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	-	0.35	0.35	0.35
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,4	0.33	0.32	0.31
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,6	0.67	0.68	0.69

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [8]

За таких умов особливої ваги набуває управління активами на українських підприємствах, адже саме вони виступають основним джерелом прибутку для бізнесу і безпосередньо впливають на конкурентоздатність як самих суб'єктів господарювання, так і виробленої ними продукції. При цьому, вкрай важливо враховувати специфіку управління активами на підприємствах усіх категорій – великих, середніх, малих та мікропідприємствах України.

2.2 Загальна характеристика фінансової діяльності та оцінка управління фінансовою стійкістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» (ЄДРПОУ 41753905) було створено як юридичну особу 23 листопада 2017 року в м.Хмельницький, Україна, на підставі чинного законодавства України, відповідно до рішенням його засновників. Основним видом діяльності є КВЕД 68.20 «Надання в оренду й

експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна». Місцезнаходження товариства - м.Хмельницький, вул. Зарічанська, буд. 5/3, офіс 315.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» було створено за згодою між його засновниками, які є громадянами України, шляхом об'єднання їхнього майна і підприємницької діяльності з метою отримання прибутку.

Товариство як юридична особа має самостійний баланс, розрахунковий рахунок та інші рахунки в банківських установах, печатку, штамп, фірмові бланки зі своїм найменуванням, товарний знак, знак обслуговування, інші символи юридичної особи.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» здійснює свою діяльність на умовах самоуправління і самофінансування, має право без будь-яких обмежень приймати рішення та здійснювати самостійно власну діяльність, якщо це не суперечить нормам чинного законодавства України. Метою створення Товариства та його діяльності є задоволення суспільних потреб у товарах і послугах, одержання максимального прибутку та його розподіл і використання на забезпечення основних соціально-економічних інтересів його засновників.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» ґрунтується на таких базових принципах:

- на засадах добровільної участі - залучення для здійснення підприємницької діяльності майна і коштів юридичних та фізичних осіб як на території України, так і поза її межами;

- на власний розсуд - формування програм діяльності і вибір постачальників та споживачів, встановлення цінової політики на свою продукцію і послуги;

- вільний добір кандидатів на вакантні посади - враховуючи їхні знання, навички і відповідність цінностям компанії;

- залучення та використання усіх видів ресурсів – матеріально-технічних, природних, фінансових, трудових, використання яких не заборонене чи не обмежене чинним законодавством;

- вільне розпорядження прибутком - який залишається в його розпорядженні після сплати податків та обов'язкових платежів, що передбачені чинним законодавством;

- самостійне здійснення зовнішньоекономічної діяльності - використання Товариством частки валютної виручки, яка йому належить, на власний розсуд, а також створення з закордонними партнерами спільних підприємств, направлення спеціалістів за кордон з метою обміну досвідом, технологіями та спеціалістами.

Відповідно до статуту ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» окрім основного виду діяльності, що пов'язано з наданням майна в оренду, воно має право займатися й іншими видами фінансово-господарської діяльності, серед яких:

- роздрібна торгівля у спеціалізованих магазинах іншими продуктами харчування;

- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах, в основному, продуктами харчування, напоями і тютюновими виробами;

- інші види роздрібної торгівлі поза межами магазинів;

- посередницька діяльність в торгівлі товарами широкого асортименту;

- посередництво в торгівлі іншими товарами;

- діяльність в якості агентства нерухомості;

- купівля і продаж нерухомого майна;

- управління нерухомим майном за винагороду чи на основі контракту;

- рекламна діяльність;

- посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації;

- комплексне обслуговування будинків;

- загальне прибирання приміщень;

- інша діяльність з прибирання будинків та промислових об'єктів;

- інші види діяльності із прибирання;

– дослідження кон'юнктури ринку і виявлення громадської думки.

Як юридична особа, ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» відповідає за свої зобов'язання (борги) виключно своїм власним майном. Підприємство не відповідає за борги держави, і держава, своєю чергою, не несе відповідальності за зобов'язання (борги) цього підприємства. Власники Товариства не відповідають за його зобов'язаннями особисто і несуть ризик можливих збитків, пов'язаних з діяльністю ТОВ, лише в межах суми своїх внесків (часток). Однак ті учасники, які не повністю внесли свої вклади до статутного капіталу, несуть спільну (солідарну) відповідальність за борги товариства в розмірі неоплаченої ними частини свого внеску.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» перебуває в спільному володінні двох власників, які частки яких у статутному фонді нерівні: одному із них належить 60% прав власності та право вирішального голосу, іншому належить 40%.

Майно підприємства складається з виробничих і невиробничих активів, а також інших цінностей, вартість яких відображена в його фінансовій звітності (балансі). Усе це майно належить підприємству як окремій юридичній особі. У разі припинення діяльності (ліквідації) підприємства його майно передається у власність засновників відповідно до їхніх часток у статутному капіталі. ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» володіє: майном і грошовими коштами, які були передані йому учасниками у власність та внесені до статутного капіталу товариства, а також продукцією, виробленою товариством в результаті його господарської діяльності, отриманими прибутками, іншим майном, набутим на законних підставах.

Здійснимо аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках на основі фінансової звітності (додатки А, Б, В).

Майно ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» сформовано за рахунок його необоротних та оборотних активів, що відображається в активі балансу (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад та динаміка активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Значення показників років, тис. грн			Абсолютне відхилення, (+,-), тис. грн			Темп росту, %		
	2022р.	2023р.	2024р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.
АКТИВ									
I Необоротні активи									
Незавершені капітальні інвестиції	268.6	0.0	0.0	-268.6	0.0	-268.6	0.0	0.0	0.0
Основні засоби:	11033.5	10931.5	10522.8	-102.0	-408.7	-510.7	99.1	96.3	95.4
Усього за розділом I	11302.1	10931.5	10522.8	-370.6	-408.7	-779.3	96.7	96.3	93.1
II Оборотні активи									
Запаси	27.4	132.2	27.7	104.8	-104.5	0.3	482.5	21.0	101.1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	278.5	368.9	454.2	90.4	85.3	175.7	132.5	123.1	163.1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1022.0	848.2	625.2	-173.8	-223.0	-396.8	83.0	73.7	61.2
Гроші та їх еквіваленти	196.4	45.7	39.9	-150.7	-5.8	-156.5	23.3	87.3	20.3
Інші оборотні активи	270.5	264.7	303.7	-5.8	39.0	33.2	97.9	114.7	112.3
Усього за розділом II	1794.8	1659.7	1450.7	-135.1	-209.0	-344.1	92.5	87.4	80.8
БАЛАНС	13096.9	12592.7	11974.0	-504.2	-618.7	-1122.9	96.2	95.1	91.4

Загальна вартість активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках зменшується з 13096.9 тис. грн до 11974.0 тис. грн, що в абсолютних показниках складає -1122.9 тис. грн, або ж 8,6%, з яких -618.7 тис. грн (-4.9%) в 2024 році (рисунок 2.5).

Основні засоби ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» зменшилися на -510,7 тис. грн, що складає -4,6% від їх загальної вартості, найбільше зменшення сталося впродовж 2024 року на - 408,7 тис. грн, що становить - 3,7% від їх вартості в порівнянні з початком даного періоду.

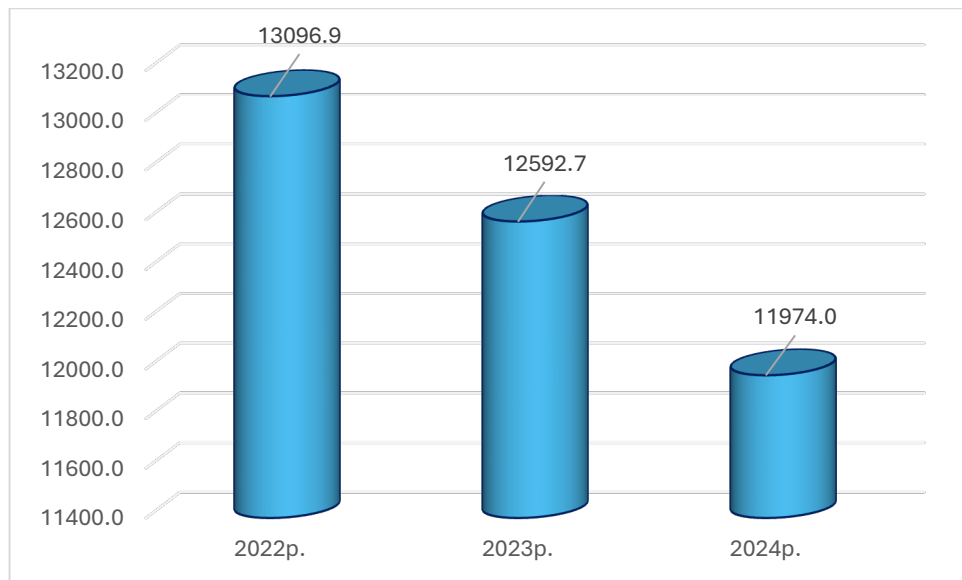

Рисунок 2.5 – Динаміка активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Особливістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» є наявність в активі балансу в 2022 році незавершених капітальних інвестицій вартість яких складає 268,6 тис. грн. і які відображають витрати підприємства на модернізацію офісних приміщень до моменту їх введення в експлуатацію. У наступних звітних періодах вони вже не відображені.

Запаси показали незначні зміни в досліджуваному періоді, зокрема, вони зросли з 27.4 тис. грн у 2022 році до 27.7 тис. грн, що складає +0.3 тис. грн приросту, або ж +1.1%. У 2023 році запаси збільшилися до 132.2 тис. грн, що становить +104.8 тис. грн приросту, або +382.48% і пов'язано із придбанням матеріалів, які використані для проведення поточного ремонту введеного в експлуатацію офісного приміщення.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги в досліджуваному періоді показала позитивну динаміку і зросла з 278.5 тис. грн у 2022 році до 454.2 тис. грн у 2024 році, або на +175.7 тис грн, або на +63.1%, з яких +90.4 тис. грн (або +32.5%) за 2023 рік та +85.3 тис. грн (або 23.1%) за 2024 рік.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в досліджуваному періоді має наявну дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом яка на кінець 2024

року склала 625.2 тис. грн і скоротилася в порівнянні з 2022 роком на -396.8 тис грн, або на -38.8%. Це означає, що Товариство внесло до бюджету більше коштів, ніж мало і має право на відшкодування чи зарахування у майбутньому періоді.

Грошові кошти та їх еквіваленти в досліджуваному періоді показали суттєве зменшилися із 196.4 тис. грн до 39.9 тис. грн, тобто, на -156.5 тис. грн, що складає -79.7%. Зазначена стаття активів зменшилася на -150.7 тис. грн або на -76.7% у 2023 році та на -5.8 тис. грн або на -12.7% у 2024 році. А це означає, що Товариство витратило більше, ніж отримувало за період що досліджується, що вказує на зниження залишків готівки, коштів на рахунках і високоліквідних інвестицій.

Таблиця 2.8 – Структура активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Структура, %		
	2022р.	2023р.	2024р.
АКТИВ			
I Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	2.1	0.0	0.0
Основні засоби:	84.2	86.8	87.9
Усього за розділом I	86.3	86.8	87.9
II Оборотні активи			
Запаси	0.2	1.0	0.2
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2.1	2.9	3.8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	7.8	6.7	5.2
Гроші та їх еквіваленти	1.5	0.4	0.3
Інші оборотні активи	2.1	2.1	2.5
Усього за розділом II	13.7	13.2	12.1
БАЛАНС	100.0	100.0	100.0

Інші оборотні активи в досліджуваному періоді зросли з 270.5 тис. грн в 2022 році до 303.7 тис грн в 2024 році, або на +33.2 тис грн, що складає +12.3% приросту. Це були фінансові вкладення на короткий термін та інші розрахунки, які швидко перетворюються на грошові кошти.

В таблиці 2.8 подана частка окремих статей активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» у їх загальній вартості.

З таблиці видно, що найбільша питома вага в структурі активів відведена основним засобам Товариства. Якщо у 2022 році у загальній структурі активів вона становили 84.2%, то у 2023 році вона зросла до 86.8%, а у 2024 році – до 87.9%, що показує збільшення за три роки на +1.6%. Дебіторська заборгованість в сукупності складає в 2022 році 9.9% структури активів, в 2023 році – 9.6%, в 2024 році – 9.0%. інші статті мають незначну частку у структурі активів Товариства.

Структуру активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках подано на рисунку 2.6.

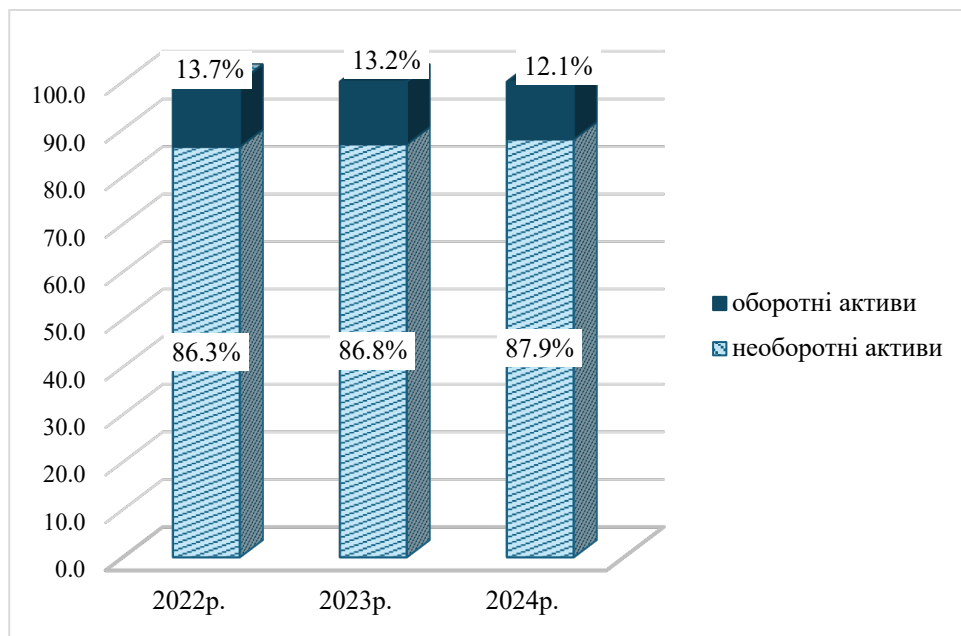

Рисунок 2.6 - Структура активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Очевидно, що лєвова частка припадає на необоротні активи, питома вага яких зросла в 2022-2024 роках із 86.3% до 87.9%, або на +1.6%. Зростання частки необоротних активів обумовлює зменшення частки оборотних активів, які у 2022 -2024 роках і становили 13.7%, та 12.1%, відповідно. Така структура активів обумовлюється специфікою діяльності Товариства, основним видом діяльності якого згідно КВЕД є здача в оренду нерухомого майна.

Склад та динаміка пасиву ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках подано в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Склад та динаміка пасиву ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення, (+,-), тис. грн			Темп росту, %		
	2022р.	2023р.	2024р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.
ПАСИВ									
I Власний капітал									
Зареєстрований капітал	10000.0	10000.0	10000.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	100.0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-633.0	-817.9	-1103.9	-184.9	-286.0	-470.9	129.2	135.0	174.4
Усього за розділом I	10633.0	10817.9	11103.9	184.9	286.0	470.9	101.7	102.6	104.4
III Поточні зобов'язання									
Поточна кредиторська заборгованість, зокрема:	1518.3	1481.0	1583.3	-37.3	102.3	65.0	97.5	106.9	104.3
- за товари, роботи, послуги	1496.5	1452.2	1565.5	-44.3	113.3	69.0	97.0	107.8	104.6
- розрахунками з бюджетом	16.2	15.4	8.7	-0.8	-6.7	-7.5	95.1	56.5	53.7
- розрахунками зі страхування	0.0	2.5	1.4	2.5	-1.1	1.4	-	56.0	-
- розрахунками з оплати праці	5.6	10.9	7.7	5.3	-3.2	2.1	194.6	70.6	137.5
Інші поточні зобов'язання	2211.6	1929.6	1494.6	-282.0	-435.0	-717.0	87.2	77.5	67.6
Усього за розділом III	3729.9	3410.6	3077.9	-319.3	-332.7	-652.0	91.4	90.2	82.5
БАЛАНС	13096.9	12592.7	11974.0	-504.2	-618.7	-1122.9	96.2	95.1	91.4

Впродовж 2022-2024 років величина власного капіталу ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» не змінювалася і становила 10.0 млн грн. Власний капітал виступає основним джерелом фінансування діяльності Товариства. В складі капіталу наявний непокритий збиток, який в досліджуваному періоді зростає з 633.0 тис. грн до 1103.9 тис. грн., або на +470.9 тис. грн, що складає +74.4% приросту. Він сформований за рахунок того, що доходи Товариства менші ніж витрати, а тому існує недостатність коштів для покриття збитків за відсутності достатньо сформованих обсягів резервів та додаткового капіталу.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги в 2022-2024 роках зростає з 1518.3 тис грн до 1583.3, або на +65.0 тис. грн, що складає +4.3% приросту. Вона виступає в якості ще одного джерела фінансування діяльності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ».

Таблиця 2.9 – Структура пасиву ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Структура, %		
	2022р.	2023р.	2024р.
АКТИВ			
I Власний капітал			
Зареєстрований капітал	76.4	79.4	83.5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-4.8	-6.5	-9.2
Усього за розділом I	71.5	72.9	74.3
III Поточні зобов'язання			
Поточна кредиторська заборгованість, зокрема:	11.6	11.8	13.2
- за товари, роботи, послуги	11.4	11.5	13.1
- розрахунками з бюджетом	0.1	0.1	0.1
- розрахунками зі страхування	0.0	0.0	0.0
- розрахунками з оплати праці	0.0	0.1	0.1
Інші поточні зобов'язання	16.9	15.3	12.5
Усього за розділом III	28.5	27.1	25.7
БАЛАНС	109.7	113.0	118.4

Слід відмітити, що в 2023 році поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги в порівнянні з 2022 роком скоротилася на -37.3 тис.

грн, що склало -2.5%. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками із бюджетом, зі страхування, з оплати праці не мають якоїсь значної величини і в 2024 році не перевищують за обсягом 9 тис. грн.

Помітну частку в складі і структурі пасивів становлять інші поточні зобов'язання, які в досліджуваному періоді показали спадну динаміку – з 2211.6 тис. грн у 2022 році до 1494.6 тис. грн у 2024 році, що складає за весь період -717 тис. грн, або -32.4%. Це різноманітні короткострокові (до 12 місяців) борги і зобов'язання, які не увійшли до кредиторської заборгованості перед постачальниками, зокрема, нараховані, але не сплачені суми орендної плати до її отримання, заборгованість перед орендарем за комунальні послуги, а також витрати на укладання договору оренди.

Структуру пасивів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках подано в таблиці 2.9 та на рисунку 2.7.

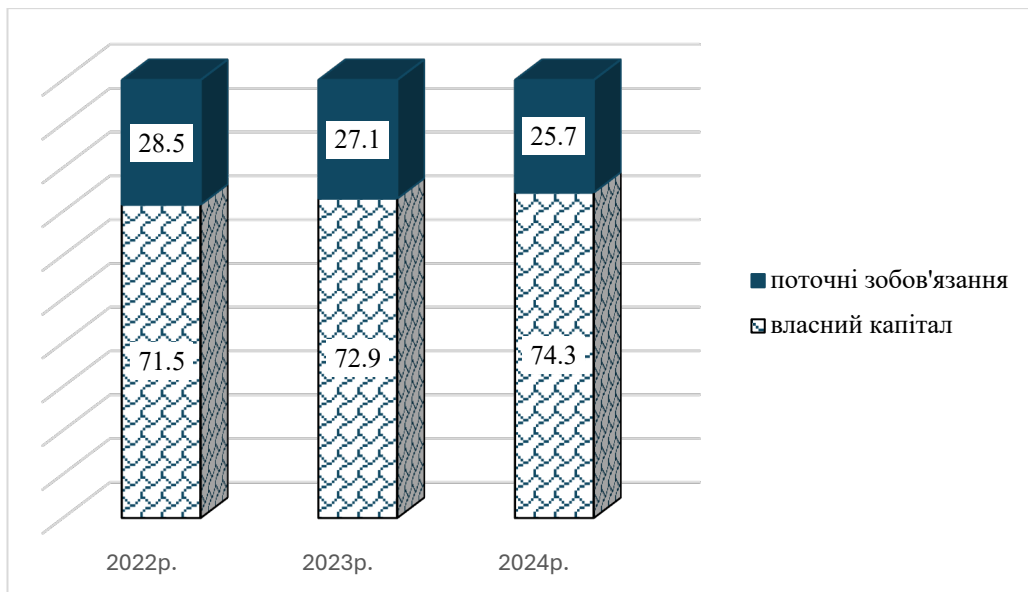

Рисунок 2.6 - Структура пасивів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Динаміку фінансових результатів діяльності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках подано в таблиці таблиця 2.10.

Таблиця 2.10 – Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Роки, тис. грн			Абсолютне відхилення, (+,-), тис. грн			Темп росту, %		
	2022р.	2023р.	2024р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.	2023/ 2022 р.р.	2024/ 2023 р.р.	2024/ 2022 р.р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2417.8	3120.9	4034.6	703.1	913.7	1616.8	129.1	129.3	166.9
Разом доходи	2417.8	3120.9	4034.6	703.1	913.7	1616.8	129.1	129.3	166.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1410.2	2168.4	0.0	758.2	-2168.4	-1410.2	153.8	0.0	0.0
Інші операційні витрати	1422.2	1127.0	4320.6	-295.2	3193.6	2898.4	79.2	383.4	303.8
Інші витрати	4.2	10.4	0.0	6.2	-10.4	-4.2	247.6	0.0	0.0
Разом витрат	2836.6	3305.8	4320.6	469.2	1014.8	1484.0	116.5	130.7	152.3
Фінансовий результат до оподаткування	-418.8	-184.9	-286.0	233.9	-101.1	132.8	44.1	154.7	68.3
Податок на прибуток	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	-418.8	-184.9	-286.0	233.9	-101.1	132.8	44.1	154.7	68.3

Проведений аналіз дозволяє відмітити, що впродовж 2022-2024 років чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» зріс із 2417.8 тис. грн до 4034.6 тис. грн, або на +1616.8 тис грн, що складає +66.9% приросту.

Поряд із зростанням чистих доходів суттєво зросла й величина інших операційних витрат, зокрема із 1422.2 тис. грн до 4320.6 тис. грн, що становить у абсолютних показниках +2898.4 тис. грн, або 203.8% приросту.

Цікавим фактом на підприємстві є те, що якщо у 2022 та 2023 роках в фінансовій звітності підприємства собівартість реалізованої продукції зросла

з 1410.2 тис. грн до 2168.4 тис. грн, або на +758.2 тис. грн, що складає +53.8% приросту, то у 2024 році вона складала 0 (нуль) гривень, що може вказувати на те, що Товариство провадить свою діяльність без фактичних витрат на її забезпечення, що є крайньо рідкісним або взагалі неможливим у реальній економіці, адже хоча б матеріали, зарплата, амортизація чи інші витрати мали б бути відображені, або це помилка обліку.

Загалом, витрати ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» вирости із 2836.6 тис. грн до 4320.6 тис. грн, або на 1484.0 тис. грн, що складає +52.3% приросту.

Таке співвідношення між доходами та витратами підприємства обумовила той факт, що фінансовим результатом діяльності Товариства впродовж 2022-2024 років був збиток, який скоротився в досліджуваному періоді на 132.8 тис. грн, із -418.8 тис. грн до -286.0 тис. грн (рисунок 2.8)

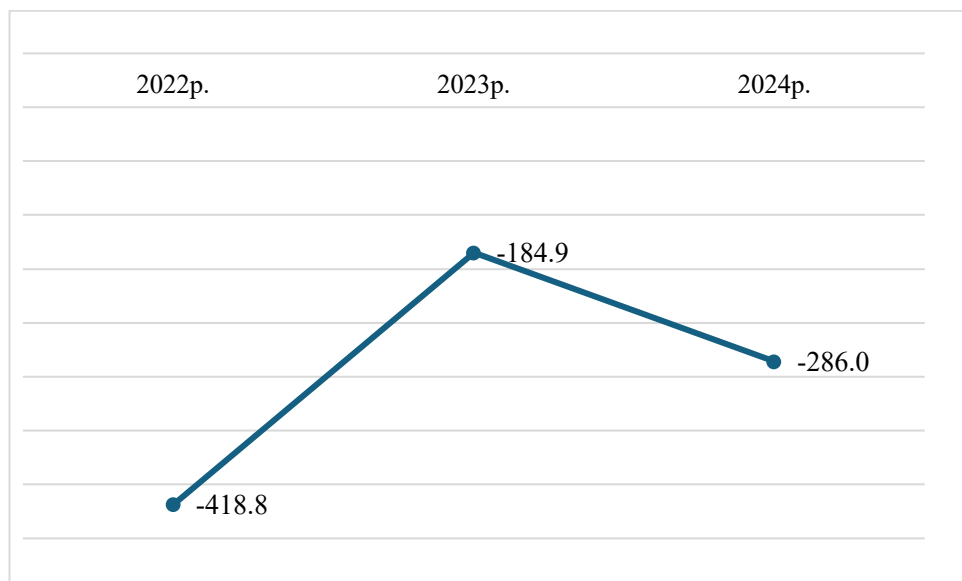

Рисунок 2.8 – Динаміка фінансового результату ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Впродовж 2022-2024 років ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» сумарно перерахував до бюджетної системи податків та зборів, величина яких зросла із 225.9 тис. грн у 2022 році до 288.1 тис. грн – у 2024 році, тобто на 62.2 тис. грн, або ж +27.5%. Основним з них є ПДВ, сплата якого зросла із 106.8 тис. грн до 151.1 тис. грн, або на +44.3 тис. грн (+41.5%).

Другим за обсягами є податок на доходи фізичних осіб, який має також позитивну динаміку і зростає з 51.7 тис. грн до 59.4 тис. грн, що становить +7.7 тис. грн, або ж 13.8% приросту. На його величину, так як і на військовий збір і ЄСВ, впливає кількість працюючих на підприємстві, рівень їх оплати праці і наявність податкових пільг.

Військовий збір зріс в досліджуваному періоді із 4,3 тис. грн до 5.0 тис. грн, або на +0.7 тис. грн, що складає +12.3 % приросту. Єдиний соціальний внесок в досліджуваному періоді зріс на 9.5 тис. грн, або на 15.0%, або із 63.1 тис. грн до 72.6 тис. грн.

Особливістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» є те, що воно не сплачувало податку на прибуток впродовж останніх трьох років, про що свідчить наявний від'ємний фінансовий результат до оподаткування (збиток).

Таблиця 2.11 – Тип фінансової стійкості ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Тип фінансової стійкості				Розрахункові показники ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ»			
Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійке становище	Кризове становище	2022р.	2023р.	2024р.	Тип – нестійкий фінансовий стан
$\Phi_B \geq 0$	$\Phi_B < 0$	$\Phi_B < 0$	$\Phi_B < 0$	9972.6	9867.8	9972.3	$\Phi_B \geq 0$
$\Phi_{ВД} \geq 0$	$\Phi_{ВД} \geq 0$	$\Phi_{ВД} < 0$	$\Phi_{ВД} < 0$	-1962.5	-1883.1	-1654.9	$\Phi_{ВД} < 0$
$\Phi_{ЗК} \geq 0$	$\Phi_{ЗК} \geq 0$	$\Phi_{ЗК} \geq 0$	$\Phi_{ЗК} < 0$	9487.8	10605.6	10685.7	$\Phi_{ЗК} \geq 0$

Розраховані показники фінансової стійкості балансу ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках вказують на нестійкий фінансовий стан, або низьку ліквідність, оскільки підприємство за рахунок власних оборотних коштів не має можливості покривати поточні зобов'язання, а довгострокових кредитів не залучає.

3 СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Стратегічний аналіз підприємства є багаторівневим дослідженням зовнішнього і внутрішнього середовища фінансової стійкості підприємства та їх взаємодії, з метою формування стратегія управління та механізму її реалізації.

Для формування стратегічних орієнтирів управління фінансової стійкістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» доцільно провести розрахунок та аналіз динаміки коефіцієнтів оцінки фінансового стану і фінансової стійкості та на їх основі сформуванати напрями вдосконалення.

Таблиця 3.1 – Показники фінансового стану ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Рекомендоване значення	2022р.	2023р.	2024р.
Аналіз ліквідності підприємства				
коефіцієнт покриття	>1	0.48	0.49	0.47
коефіцієнт швидкої ліквідності	0.6-0.8	0.47	0.45	0.46
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 – 0,5	0.05	0.01	0.01
Аналіз ділової активності підприємства				
коефіцієнт оборотності активів	збільшення	0.27	0.24	0.33
коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	0.33	0.28	0.38
коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	0.23	0.29	0.37
Аналіз рентабельності підприємства				
коефіцієнт рентабельності активів	>0 збільшення	-0.03	-0.01	-0.02
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0 збільшення	-0.04	-0.02	-0.03

Дані таблиці 3.1 свідчать про те, що показники ліквідності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках не досягають рекомендованих значень.

Так коефіцієнт покриття в досліджуваному періоді складає 0.48 у 2022 році, 0.49 у 2023 році та 0.47 у 2024 році і вказує на низьку здатність Товариства погашати свої короткострокові зобов'язання (борги) за рахунок оборотних активів (грошей, запасів тощо).

Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках складає 0.45-0.47 і вказує на низьку здатність Товариства погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів (готівки), виключаючи запаси, які вони не завжди швидко реалізують.

Рівень абсолютної ліквідності ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» далекий від досягнення оптимального значення свого коефіцієнта у 0,2 – 0,5 та у найкращий рік – 2022 складав 0.05. В подальшому фіксується тренд до його зниження – 0,01 у 2023 році та у 2024 році., тобто здатність перетворюватися у гроші та виконувати свої фінансові зобов'язання у Товариства низька.

Ділова активність підприємства це комплексна характеристика ефективності і динамічності його функціонування, яка відображає інтенсивність діяльності у різних сферах, оцінюється за показниками обсягів, прибутку, оборотності активів, продуктивності праці тощо, які впливають на його інвестиційну привабливість і стійкість. Не дивлячись на те, що для показників ділової активності не передбачено рекомендованої величини, відмічаємо їх позитивну тенденцію в 2024 році, яка відображає нарощення оборотності основних засобів та оборотності власного капіталу.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу збільшився із 0,23 до 0,37, що вказує на підвищення якості використання власного капіталу, а основним «локомотивом» росту даного показника стало зростання виручки від реалізації продукції.

Коефіцієнт оборотності основних засобів зріс з 0.33 в 2022 році до 0.38 в 2024 році, що є позитивним сигналом, який вказує на підвищення ефективності їх використання: підприємство генерує більше доходу з тієї ж

або меншої вартості основних засобів, тобто вони швидше «відпрацьовують» свою вартість, показуючи кращий виробничий потенціал та ділову активність.

Коефіцієнт оборотності активів є фінансовим показником ділової активності, який демонструє, наскільки ефективно Товариство використовує усі свої активи (основні та оборотні) для генерування доходу (виручки). Коефіцієнт оборотності активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2023 році зменшується до 0.24, а в 2024 році зростає до 0.33, що вказує нам про те, що хоча активи втратили 1.1 млрд грн вартості, та на фоні зростання виручки від реалізації ділова активність покращується .

Показники фінансової стійкості ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках

Показники	Рекомендоване значення	2022р.	2023р.	2024р.
Коефіцієнт фінансової автономії	$\geq 0,5$	0.81	0.85	0.92
Коефіцієнт фінансової залежності	≤ 2	0.18	0.14	0.07
Коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 0,5$, критично – 1	0.35	0.31	0.27
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	0.17	0.15	0.13
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	-	0.0	0.0	0.0
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,4	0.0	0.0	0.0
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,6	1.0	1.0	1.0

Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) показує частку власних коштів у структурі капіталу, тобто, наскільки підприємство фінансується з власних джерел (норма $> 0,5$). Коефіцієнт фінансової залежності (або фінансового левериджу/боргового навантаження), навпаки, показує частку

позикового капіталу, відображаючи, наскільки компанія залежить від зовнішніх кредиторів. Ці показники є обернено пов'язаними: чим вищий коефіцієнт автономії, тим нижча фінансова залежність, і навпаки, що свідчить про фінансову стійкість бізнесу. Розраховані показники фінансової автономії ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках вказують на його високий рівень автономії і незалежність від зовнішніх джерел фінансування, і в досліджуваному періоді він зростає та наближається майже до 1,0.

Коефіцієнт фінансового ризику ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках скорочується, це вказує на підвищення рівня його фінансової стійкості та зменшення ризику дефолту, оскільки знижується співвідношення «залучені кошти / власний капітал», а це свідчить про більш збалансовану структуру капіталу і вищу платоспроможність.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках показує частку власного капіталу підприємства, яка спрямовується на фінансування оборотних активів, тобто наскільки гнучко компанія управляє цими ресурсами. Досягнуті позитивні значення вказують на достатність власних коштів для покриття таких поточних потреб Товариством, хоча в динаміці вони дещо зменшуються, що свідчить про зниження фінансової стійкості та здатності покривати термінові зобов'язання.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках не здійснює довгострокове залучення коштів. Його капіталізовані джерела є фінансово незалежними, підприємство не є боржником перед фінансово-кредитними установами оскільки не залучає кредити.

Проведена нами оцінка ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства та ідентифікації найбільш проблемних зон дозволили сформулювали напрями прийняття управлінських рішень, реалізація яких забезпечить підвищення рівня фінансової стійкості Товариства, зокрема провести:

- оптимізацію структури капіталу шляхом збалансування співвідношення власного і позикового капіталу;

- вдосконаленням процесів фінансового планування, моніторингу та контролю на підприємстві;
- покращенням управління оборотними активами в контексті прискорення їх обіговості;
- пошук та впровадження шляхів підвищення рентабельності основної діяльності та нарощення прибутку;
- розробити та імплементувати більш ефективну систему управління фінансовими ризиками.

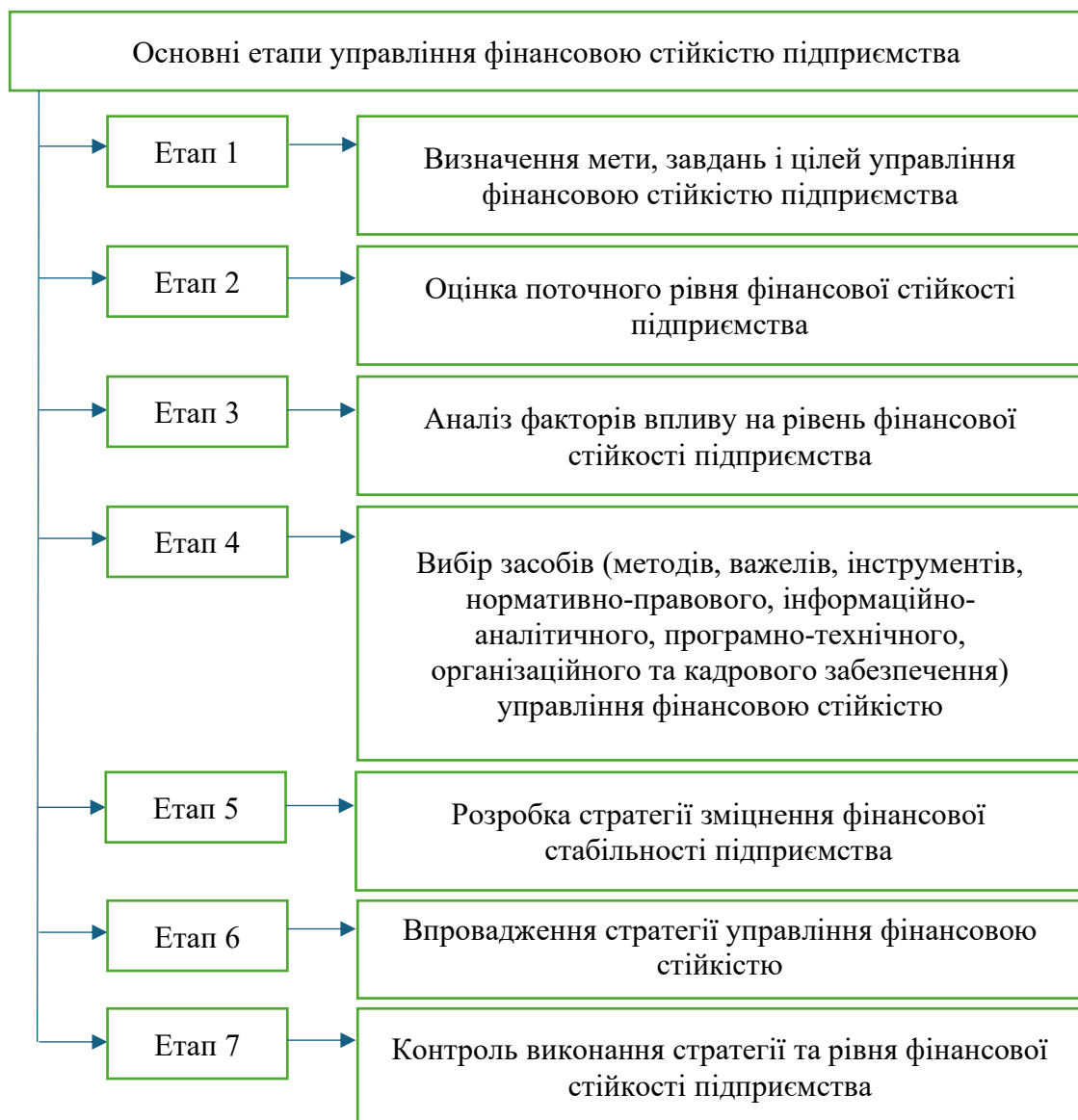

Рисунок 3.1 - Етапи управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: розраховано авторами за матеріалами [36, 40, 45]

З метою забезпечення стабільного фінансового стану підприємства необхідно реалізувати систему управління фінансовою стійкістю, яка складається з семи основних етапів, що подані на рисунку 3.1.

Метою стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення його довгострокової платоспроможності та стабільного розвитку, конкурентоспроможності та ефективного використання ресурсів через досягнення рівноваги між прибутком, ліквідністю, ефективністю і мінімізацією внутрішніх та зовнішніх фінансових ризиків, гарантуючи виконання всіх зобов'язань та збереження фінансової незалежності.

Завданнями управління фінансовою стійкістю підприємства є:

- вивчення економічних і фінансових можливостей конкурентів, розробка та реалізація заходів забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- визначення можливих напрямів ефективного вкладення капіталу та оцінка раціональності його використання;
- забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виробничої та інвестиційної діяльності підприємства;
- розробка шляхів виходу з кризи та вибір методів управління діяльністю компаній в складних (кризових) умовах;
- налагодження ефективних фінансових зв'язків із підприємствами, банками, страховими компаніями й іншими установами тощо.

Головними цілями стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства є:

- покращення матеріально-технічної та технологічної бази підприємства, здійснення інвестицій з метою її модернізації;
- збільшення ринкової вартості підприємства;
- вкладення капіталу за умов досягнення максимально ефективного результату;
- підвищення ділової активності підприємства;

- зниження рівня витрат і збільшення прибутку (доходу) підприємства на грошову одиницю вкладеного капіталу;
- посилення платоспроможності та ліквідності;
- зміцнення фінансової стійкості.

Оцінка поточного рівня фінансової стійкості підприємства включає аналіз його ресурсної стійкості, рівень якої залежить від його інтегрованості в систему виробничих відносин, рівня співробітництва із іншими учасниками ринку, поточного стану економічного розвитку країни, спроможності до залучення коштів та контролю грошових потоків. В процесі аналізу управління фінансовою стійкістю підприємства доцільно розглядати адекватність організаційної і виробничої структури в контексті обраної ринкової кон'юнктури і стратегії розвитку. Типи фінансової стійкості (абсолютний, нормальний, нестійкий, кризовий) доцільно визначити на основі показників забезпечення запасів і витрат наявними джерелами фінансування.

Розрахунок відносних показників фінансової стійкості включає систему коефіцієнтів, які розраховуються на основі даних фінансової звітності і відображають рівень його фінансової стабільності, що дозволяє визначити позитивні та негативні тенденції і сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень щодо забезпечення фінансової стабільності та визначення напрямів розвитку підприємств, а також попередження кризових ситуацій чи банкрутства в системі комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Враховуючи зовнішні і внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства, визначають здатність підприємства до самофінансування, залежність від зовнішніх джерел фінансування та стабільність функціонування, що в подальшому сприяють підбору засобів управління (методів, важелів, інструментів, нормативно-правового, інформаційно-аналітичного, програмно-технічного, організаційного і кадрового забезпечення) фінансовою стійкістю.

Необхідним вбачається розробка фінансового механізму управління фінансовою стійкістю підприємства як комплексної системи об'єктів, суб'єктів, методів, інструментів і важелів впливу на фінансові відносини, засобів моніторингу і контролю в контексті забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості, стабільності, конкурентоспроможності, адаптивності, убезпечення від фінансових ризиків та довгострокової життєздатності бізнесу на засадах підвищення прозорості діяльності, запровадження інформаційних і цифрових технологій, фінансової і фіскальної культури підприємців.

Рисунок 3.2 - Структура фінансового механізму управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: побудовано авторами за матеріалами [2, 21]

Контроль та моніторинг фінансової стійкості підприємства є процесом оцінки, моніторингу і коригування фінансового стану підприємства відповідно до стратегічних цілей через аналіз системи ключових показників

та управлінські дії, що забезпечують фінансову незалежність, платоспроможність та розвиток, виявляючи відхилення від планових показників та впроваджуючи коригувальні заходи для забезпечення стійкості та прийняття виважених управлінських рішень суб'єктами управління.

Фінансовий механізм управління фінансовою стійкістю підприємства подано на рисунку 3.2. Обґрунтована структура механізму управління фінансовою стійкістю підприємства дозволяє досягти основних стратегічних цілей управління та отримати очікувані фінансові результати.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі подано варіант вирішення наукового завдання щодо управління фінансовою стійкістю підприємства за матеріалами ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ», м. Хмельницький.

Фінансова стабільність організації є одним з основних показників, що характеризує її поточний фінансовий стан. Вона забезпечує стабільну й продуктивну роботу, а також демонструє рівень її фінансової самостійності та спроможність витримувати несприятливі зовнішні чинники.

Проведений аналіз наукових праць показав, що в наукових джерелах не існує усталеного підходу до трактування змісту поняття «фінансова стійкість підприємства», а тому ми пропонуємо «фінансову стійкість підприємства» трактувати як «здатність забезпечувати фінансово-господарську діяльність і стабільний розвиток впродовж тривалого терміну, зокрема і в умовах ризиків та викликів, за рахунок власних та залучених джерел фінансування, зберігаючи при цьому кредито- та платоспроможність», що стане основою розробки стратегічних напрямів управління фінансовою стійкістю підприємства за умов економічної нестабільності.

Фінансова стійкість підприємства формується внаслідок ефективності операційної, фінансової й інвестиційної діяльності, є індикатором інвестиційної привабливості, демонструє здатність підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання. Найпоширенішою класифікацією фінансової стійкості є підхід, який ранжує ступені забезпеченості підприємства власними оборотними коштами і виділяє абсолютний, нормальний, нестійкий та кризовий фінансові стани підприємства. Виокремлені зовнішні і внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства слугуватимуть базою для визначення параметрів регулювання і управління нею.

Нами встановлено, що метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення достатнього рівня платоспроможності,

підвищення ефективності та успішності за умов допустимого рівня ризику. Об'єктом управління фінансовою стійкістю на стратегічному рівні є ринкова вартість підприємства та його конкурентоспроможність, а на тактичному рівні - грошові потоки, активи і зобов'язання, їх ефективне моделювання, структурування і використання, фінансові результати, рівень перестраховування та ризику забезпечення фінансової стійкості, які досягаються через ефективне управління фінансовими потоками й економічними відносинами, що пов'язані з їх формуванням, розподілом та використанням. Суб'єкти управління фінансовою стійкістю підприємства поділяються на внутрішні та зовнішні, вони здійснюють вплив на фінансовий стан підприємства, забезпечуючи його фінансову стійкість, платоспроможність, стабільний розвиток через системний підхід до планування, здійснення контролю і прийняття управлінських рішень.

Стратегічний процес управління фінансовою стійкістю підпорядковується сукупності економіко-технічних принципів, що відповідають особливостям і умовам розвитку підприємства на всіх етапах і забезпечують ефективне його функціонування. Вони поділяються на загальні і специфічні. Функції управління фінансовою стійкістю підприємства передбачають аналіз, планування, контроль, регулювання, перерозподіл фінансових ресурсів, їх акумуляцію для забезпечення платоспроможності та розвитку, реалізуються через механізми формування грошових фондів, стимулювання ефективності й забезпечення відтворення капіталу, які гарантують постійну платоспроможність підприємства. Ґрунтуючись на методології аналізу фінансового стану підприємства, класично виділяється два етапи її оцінки: аналіз фінансової стійкості на основі розрахунку ряду коефіцієнтів та визначення типу фінансової стійкості на основі розрахунку забезпеченості запасів джерелами їх формування»

Повномасштабне вторгнення росії спричинило значний негативний вплив на фінансову стійкість вітчизняних підприємств. Наслідком цього стало згорання бізнесу, значні втрати робочих місць та скорочення виробництва.

Розраховані нами показники фінансової стійкості вітчизняних підприємств вказують на те, що вітчизняний бізнес є досить залежним від зовнішніх джерел фінансування, а їх фінансові ризики оцінюються як критичні. А тому вітчизняному бізнесу необхідно шукати способи підвищення гнучкості та пристосованості до сучасних викликів та ризиків.

ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» створено як юридичну особу 23.11. 2017 р. в м.Хмельницький на підставі чинного законодавства України, відповідно до рішенням його засновників, а основним видом діяльності визначено КВЕД 68.20 «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна». В досліджуваному періоді загальна вартість активів ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» зменшується). Найбільшу питому вагу в структурі активів Товариства відведено основним засобам. Величина власного капіталу впродовж 2022-2024 років не змінювалася і становила 10.0 млн грн. В складі капіталу присутній непокритий збиток, який в досліджуваному періоді зростає і він сформований за рахунок перевищення витрат над доходами. Такий стан вказує на недостатність коштів для покриття збитків за умов відсутності достатньо сформованих обсягів резервів і додаткового капіталу. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги зростає і вона є ще одним джерелом фінансування діяльності Товариства. Проведений аналіз показує, що впродовж 2022-2024 років чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» зростає, однак поряд із цим суттєво зростає й величина інших операційних витрат, що сформувало збиток, як кінцевий фінансовий результат діяльності.

Розраховані показники фінансової стійкості балансу Товариства в 2022-2024 роках вказують на його нестійкий фінансовий стан, або низьку ліквідність, оскільки підприємство за рахунок власних оборотних коштів не забезпечує покриття поточних зобов'язань, а довгострокових кредитів не залучає. Показники ліквідності в досліджуваному періоді не досягають рекомендованих значень, показники ділової активності є невисокими, показники фінансової автономії вказують на його високий рівень незалежності

від зовнішніх джерел фінансування, і в досліджуваному періоді незалежність зростає та наближається майже до 1,0. Коефіцієнт фінансового ризику скорочується, що вказує на підвищення рівня його фінансової стійкості, оскільки знижується співвідношення «залучені кошти / власний капітал», що свідчить про більш збалансовану структуру капіталу та вищу платоспроможність станом на кінець 2024 року. Коефіцієнт маневреності власного капіталу зменшуються, що свідчить про зниження фінансової стійкості та здатності підприємства покривати термінові зобов'язання. ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» в 2022-2024 роках не здійснює довгострокове залучення коштів. Його капіталізовані джерела є фінансово незалежними, підприємство не є боржником перед фінансово-кредитними установами оскільки не залучає кредити.

Серед стратегічних цілей управління фінансовою стійкістю ТОВ «ЦЕНТР ПРОСПЕКТ» вбачаються: покращення матеріально-технічної бази, здійснення інвестицій з метою її модернізації; збільшення ринкової вартості підприємства; вкладення капіталу за умов досягнення максимально ефективного результату; підвищення ділової активності підприємства; зниження рівня витрат та збільшення прибутку (доходу) підприємства на грошову одиницю вкладеного капіталу; посилення платоспроможності та ліквідності; зміцнення фінансової стійкості.

Сформовані стратегічні орієнтири управління фінансовою стійкістю підприємства та механізм їх реалізації сприятимуть підвищенню адаптивності, конкурентоспроможності, забезпеченню фінансової стійкості й довгострокової життєздатності бізнесу в сучасних умовах економічної нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С. В., Шиманська Д. О. Управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємницької діяльності [Електронний ресурс] / С. В. Адонін, Д. О. Шиманська // Ефективна економіка. – 2-22. - №3. - Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2022/73.pdf (дата звернення 01.11.2025)
2. Андрос С. В. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва [Електронний ресурс] / С. В. Андрос // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. - 2025. - №1 (31). - С. 5-16. - Режим доступу: DOI: 10.15276/EJ.01.2025.1. DOI: 10.5281/zenodo.15161231. (дата звернення 02.11.2025)
3. Атаманчук Д. В., Базилюк А. В. Фінансова стійкість українських підприємств в умовах війни [Електронний ресурс] / Атаманчук Д. В., Базилюк А. В. // Матеріали конференцій МЦНД, 07.06.2024, Луцьк, Україна. – С. 41–47. - Режим доступу: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1273/1298> (дата звернення 18.10.2025)
4. Баранівський О. А. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Баранівський // Економіка та суспільство. – 2018. - Випуск №15. - С.206-212. - Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/32.pdf (дата звернення 20.10.2025)
5. Бугай В. З., Резанов Е. О. Основні напрями збереження фінансової стійкості підприємства в умовах кризи [Електронний ресурс] / В. З. Бугай, Е. О. Резанов// Економічний простір. - 2019. - №142. - С.112–122. - Режим доступу: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/55> (дата звернення 02.11.2025)

6. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / О. Вівчар, Т. Кос // Молодий вчений. – 2023. - №4 (116). - С.115-119. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23> (дата звернення 29.10.2025)

7. Ганін В., Алекперов Р. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання / В. Ганін, Р. Алекперов // Молодий вчений. - 2020. - №11 (87). С.149-152. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-32> (дата звернення 11.11.2025)

8. Державна служба статистики України. Офіційний сайт[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.11.2025)

9. Довбня С. Б., Сидоренко Є. К. Формування ієрархічної системи діагностики фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / С. Б. Довбня, Є. К. Сидоренко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2019. - Вип. 1(18). - С. 108–114. - Режим доступу: https://easterneurope-bm.in.ua/journal/18_2019/19.pdf (дата звернення 16.10.2025)

10. Докієнко Л. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / Л. Докієнко // Підприємництво та інновації. - 2020. - №14. - С. 25–31. - Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5> (дата звернення 16.11.2025)

11. Домбровська С. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення [Електронний ресурс] / С. Домбровська // Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету. - 2021. - №3-4 (280-281). - С. 28- 34. - Режим доступу: DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34 (дата звернення 22.10.2025)

12. Другова О. С., Фень В. А. Теоретичні аспекти формування фінансової стійкості підприємства / О. С. Другова, В. А. Фень // Причорноморські економічні студії. 2018. №34. С. 138–142. (дата звернення 22.10.2025)

13. Єпіфанова І. Ю. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [Електронний ресурс] / І. Ю. Єпіфанова // Innovation and sustainability. - 2021. - №1. - С. 6–12. - Режим доступу: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/7> pdf (дата звернення 19.10.2025)

14. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства [Електронний ресурс] / В. Ізюмська, А. Нікульшина // Економіка та суспільство. - 2021. - №34. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26> (дата звернення 15.10.2025)

15. Киш Л.М. Фінансова стійкість компанії в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Л.М.Киш // Причорноморські економічні студії. – 2018. - Випуск 36. – С. 75-79. – Режим доступу: https://bses.in.ua/journals/2018/36_2_2018/16.pdf (дата звернення 27.10.2025)

16. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування [Електронний ресурс] / Н. О. Ковальчук, Т. В. Руснак // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – В. 11. – С. 368-371. (дата звернення: 19.11.2025).

17. Куцик П. О., Герега О. В. Управління потенціалом фінансово-економічної стійкості та ефективності підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика : монографія [за загальною редакцією професора Куцика П. О.]. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2023. - 328 с.

18. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Левкович, Ю. М. Калашнікова // Ефективна економіка. - 2021. - №4. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8776> (дата звернення: 14.11.2025).

19. Леонова Б., Островська О., Круш В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу / Б. Леонова, О. Островська, В.

Круш // Економіка та суспільство. - 2023. - №56. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65> (дата звернення: 11.11.2025)

20. Ліснічук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства / О. А. Ліснічук, Т. А. Нестерчук // Економіка та суспільство. - 2018. - №18. – С. 454-462. - Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/63.pdf (дата звернення: 13.11.2025)

21. Мельничук І. І., Ляшук О. І. Механізм управління фінансовою стійкістю компанії: теоретичний аспект / І. І. Мельничук, О. І. Ляшук // Економіка та суспільство. - 2022. - №44. - Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1817> (дата звернення: 15.11.2025)

22. Минів Р. М., Табацкова Г.В., Молінський, В. О. Сучасні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємств [Електронний ресурс] / Р. М. Минів, Г. В. Табацкова, В. О. Молінський// Актуальні питання економічних наук. – 2025. - №14. - Режим доступу: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/756/750> (дата звернення 07.11.2025)

23. Мороз Н. В., Блага О. В. Фінансова стійкість промислових підприємств України [Електронний ресурс] / Н. В. Мороз, О. В. Блага // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». - 2023. - № 28(56). - С. 96–101. - Режим доступу: DOI: 10.25264/2311-5149-2023-28(56)-96-101 (дата звернення 17.10.2025)

24. Мулик Я. Розвиток організаційно-методичних аспектів аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Економіка та суспільство. -2023. - №47. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-26> (дата звернення 19.11.2025)

25. Національний банк України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 01.11.2025)

26. Нетудихата К. Л., Кологрива К. С. Фактори фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / К. Л.Нетудихата, К. С. Кологрива // Регіональна економіка та управління. - 2019. - №1 (23). - С. 116-120. - Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/825358> (дата звернення 19.11.2025)

27. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції [Електронний ресурс] / С. Приймак, О. Волкова // Економіка та суспільство. - 2021. - №30. - Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58> (дата звернення 21.11.2025)

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: наказ (№73) : [прийнято Міністерством фінансів 07 лютого 2013р.] станом на 23 січня 2025р. // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 19.11.2025)

29. Руденко М., Третяк Н., Кравченко О., Харченко О., Плинокос Д. Управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах війни / М. Руденко, Н. Третяк, О. Кравченко, О. Харченко, Д. Плинокос// Випробування та сертифікація. - 2025. - №4(6). -С.121-126. – Режим доступу: <https://doi.org/10.37701/ts.06.2024.15> (дата звернення 18.11.2025)

30. Сидорчук І. Управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / І. Сидорчук // Scientific journal «Modeling the development of the economic systems». – 2025. - №1. – С. 75-77. - Режим доступу: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/465> (07.11.2025)

31. Сітак І., Івахненко А. Управління фінансовою стійкістю в системі формування фінансової стратегії підприємства / І. Сітак, А. Івахненко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний

інститут». Економічні науки. - 2021. - № 3. - С. 7–15. - Режим доступу: DOI:<https://doi.org/10.20998/2519-4461.2021.3.7> (дата звернення: 29.10.2025).

32. Скопенко Н. С., Северина І. В., Голобородько В. П. Інструменти та стратегії розвитку українських підприємств в умовах викликів війни [Електронний ресурс] / Н. С. Скопенко, І. В. Северина, В. П. Голобородько // Журнал "Інвестиції: практика досвід". - 2024. - №6. - С. 57–64. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.6.57> (дата звернення: 23.10.2025).

33. Сподіна А.О., Тарасенко І.О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу [Електронний ресурс] / А. О. Сподіна, І. О.Тарасенко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». - 2022/. - № 12(131). – С. 24-31. - Режим доступу: DOI: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20530/1/20221111_304.pdf (дата звернення: 30.10.2025)

34. Степаненко О., Канельська А. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання / О. Степаненко, А. Канельська // Підприємництво та інновації. - 2024. - №33. - С.123-130. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21> (дата звернення: 29.10.2025)

35. Танклевська Н. С., Мірошніченко В. О. Фінансова стійкість підприємств в умовах цифрової економіки [Електронний ресурс] / Н. С. Танклевська, В. О. Мірошніченко // БІЗНЕСІНФОРМ. - 2024. - № 3. – С. 249-255. - Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-249-255> (дата звернення: 27.10.2025)

36. Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління [Електронний ресурс] / Інфраструктура ринку. - 2021. - Вип. 56. - С. 129-134. - Режим доступу: https://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/24.pdf (дата звернення: 25.10.2025).

37. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства [Електронний ресурс] / С. О. Тульчинська, С. О. Кириченко, С. Н. Аларіки // Ефективна економіка. - 2018. - №4. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6215> (дата звернення: 21.10.2025).

38. Фінансовий аналіз : навч. посібник / уклад. : Н.Л. Марусяк // Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. - 172 с. (дата звернення: 29.10.2025)

39. Хацер М.В. Структурні зміни у активах українських підприємств в умовах трансформації ринків товарів та ресурсів [Електронний ресурс] / М. В. Хацер // Management and Entrepreneurship: Trends of Development. – 2025. - №33. – С. 205-212. - Режим доступу: DOI 10.26661/2522-1566/2025-3/33-16 (дата звернення: 16.11.2025)

40. Хрущ Н. Фінансова стійкість промислових підприємств як головний критерій їх економічної безпеки [Електронний ресурс] / Н. Хрущ // MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS. - 2024. - №2. – С. 209–214. - Режим доступу: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-27> (дата звернення: 26.10.2025)

41. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу / В. В. Чепка, О. К. Матяш // Економіка і суспільство. - 2017. - № 12. - С. 649–655. (дата звернення: 25.10.2025)

42. Черненко, О. С. Інноваційний потенціал підприємств України: аналіз, оцінка та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / О. С. Черненко, // Здобутки економіки: перспективи та інновації. - 2025. - №24. - Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17824873> (дата звернення: 25.10.2025)

43. Чуй І. Р., Власюк Н. І., Мицак О. В. Галузеві аспекти оцінювання фінансової стійкості [Електронний ресурс] / І. Р. Чуй, Н. І. Власюк, О. В. Мицак // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. // Економічні науки. - 2025. - №81. - С.71-79. - Режим доступу: <http://journals->

lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1779. (дата звернення: 29.10.2025)

44. Чубін Д. Д., Коваленко О. Я. Фінансова стійкість підприємства: етапи категоризації поняття у вітчизняній науці [Електронний ресурс] / Д. Д. Чубін, О. Я. Коваленко // Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – 2024. - №4 (274). – С.38-45. - Режим доступу: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/04/4.24._topic_Dmytro-Chubin-Oksana-Kovalenko-38-45.pdf (дата звернення: 28.10.2025)

45. Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. Стратегічні орієнтири та засоби зміцнення фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільності / Ю. В. Шушкова, Є. І. Парфенюк // Академічні візії. – 2023. - №24. - Режим доступу: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/623/572> (дата звернення: 18.11.2025)

46. Юдіна С., Галаганов В., Стребіж М. Методичний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства [Електронний ресурс] / С. Юдіна, В. Галаганов, М. Стребіж // Економічний простір. - 2023. – №187. – С. - Режим доступу: 178-183. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/187-29> (дата звернення: 08.11.2025)

47. Kim K.J., Lee K., Ahn H. Predicting corporate financial sustainability using novel business analytics / K. J. Kim, K. Lee, H. Ahn // Sustainability. - 2018. - № 11(1). - P. 64. (date of access: 15.10.2025)

48. Mamatova T. V., Chykarenko I. A., Moroz E. G, Yepifanova I.Yu., Kudlaieva N. V. Management of enterprises and organizations under the conditions of sustainable development [Electronic resource] / T. V. Mamatova, I. A. Chykarenko, E. G. Moroz, I. Yu. Yepifanova, N. V. Kudlaieva // International Journal of Management. - 2020. - №11 (4). - Pp. 151-159. – Access mode: DOI 10.34218/IJM.11.4.2020.0 16. (date of access: 10.11.2025).

ДОДАТКИ